

UPPFÖLJNING AV DET REGIONALA UTVECKLINGSARBETET 2018

2019-05-14

Region Kronoberg

Rapporten är en uppföljning av 2018 års arbete med den regionala utvecklingsstrategin i Kronobergs län. Rapporten innehåller dels en genomgång av vilka insatser som har genomförts, dels beskrivningar av hur målutvecklingen ser ut. Avslutningsvis följer en analys av förutsättningarna för utvecklingsarbetet under perioden 2019-2021.

Innehåll

REGIONAL UTVECKLING OCH REGION KRONOBERG	3
Om det regionala utvecklingsuppdraget	3
Verktyg för genomförande	3
Finansiering	4
Verksamheter och bolag 2018	5
Arbetsmarknad och näringsliv	5
Kompetensförsörjning	5
Kultur	5
Projektmedel 1:1-medel 2018	6
Samordning	6
Chefsnätverk	6
Uppdragsnätverk/viktiga arbetsgrupper	7
MEGATRENDER	8
Digitalisering och teknikutveckling – smarta datorer och automatisering	8
Globalisering – fler möjligheter, större konkurrens	8
Demografiska förändringar – urbanisering och ökad försörjningskvot	9
Miljö och klimatförändringar – risk för globala katastrofer	9
NÅR VI MÅLEN?	10
INSATSER 2018	17
Utveckla platser, orter och städer – en komplementär region	17
Sammanfattning av centrala insatser	17
Utveckla miljöer där människor känner sig välkomna och delaktiga	18
Sammanfattning av centrala insatser	18
Utveckla diversifiering och innovationsförmåga	19
Sammanfattning av centrala insatser	19
Utveckla livslångt lärande och jämlik hälsa	22
Sammanfattning av centrala insatser	22
PRIORITERINGAR 2019-2021	24
Ämnesövergripande händelser som påverkar samtliga områden	24
Utveckla platser, orter och städer – en komplementär region	25
Planeringsförutsättningar för perioden 2019-2021	25
Analys	26
Utveckla miljöer där människor känner sig välkomna och delaktiga	27
Planeringsförutsättningar för perioden 2019-2021	27
Analys	27
Utveckla diversifiering och innovationsförmåga	28
Planeringsförutsättningar för perioden 2019-2021	28
Analys	28
Utveckla livslångt lärande och jämlik hälsa	29
Planeringsförutsättningar för perioden 2019-2021	29
Analys	31

Uppföljning av det regionala utvecklingsarbetet 2018

REGION KRONOBERG

REGIONAL UTVECKLING OCH REGION KRONOBERG

Om det regionala utvecklingsuppdraget

Sverige har nu fått en tydligare regional nivå¹. Alla landsting har sedan den 1 januari 2019 bildat region och tagit över det regionala utvecklingsansvaret, enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar. Regioner ska skapa förutsättningar för en utveckling som leder till en hållbar tillväxt i alla delar av landet och som utgår från de lokala och regionala förutsättningar som råder. Uppdraget finns reglerat i förordningen om regionalt tillväxtarbete (2017:583) och i en lag om regionalt utvecklingsansvar (2017:61). I korthet innebär uppdraget att regionerna ska:

- ☐ arbeta fram och fastställa en strategi för utvecklingen i länet
- ☐ samordna insatser för att genomföra denna strategi
- ☐ besluta om hur medel för regionalt tillväxtarbete ska användas
- ☐ följa upp, utvärdera och redovisa resultaten av tillväxtarbetet till regeringen
- ☐ utföra uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram
- ☐ upprätta och fastställa länsplaner för transportinfrastruktur

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) är ett centralt uppdrag för tillväxtarbetet i regionen. Enligt förordningen (2017:583) ska RUS:en vara en samlad och sektorsövergripande strategi och innehålla mål och långsiktiga prioriteringar. Strategin ska upprättas utifrån en analys av de särskilda förutsättningarna för hållbar regional tillväxt och utveckling i länet. Analysen ska ta hänsyn till funktionella regionala samband såväl inom som över läns- och landsgränserna samt till olika typer av landsbygder och tätorter. Vidare ska strategin utarbetas i samverkan med berörda kommuner, landsting samt länsstyrelser och andra berörda statliga myndigheter. Strategin ska förankras väl lokalt och regionalt. Även näringslivet och det civila samhällets organisationer i länet ska erbjudas möjligheter till samverkan. Enligt förordningen har Region Kronoberg ett ansvar att löpande och systematiskt följa och analysera utvecklingen i länet. Vi ska även genomföra uppföljningar och utvärderingar av de insatser som genomförs för att bidra till RUS:ens mål.

Verktyg för genomförande

Den regionala utvecklingsstrategin är en strategi för hela länet, inte endast organisationen Region Kronoberg. Det innebär att målen i strategin ska vara mål för hela länets utveckling. Även om det är en strategi för hela länet har Region Kronoberg ett särskilt ansvar att genomföra och samordna insatser för att nå målen i strategin. Detta sker dels genom egna medel och verksamheter, dels genom mer mjuk styrning i form av samordning av resurser och insatser i regionen. Med andra ord är det fler än Region Kronoberg

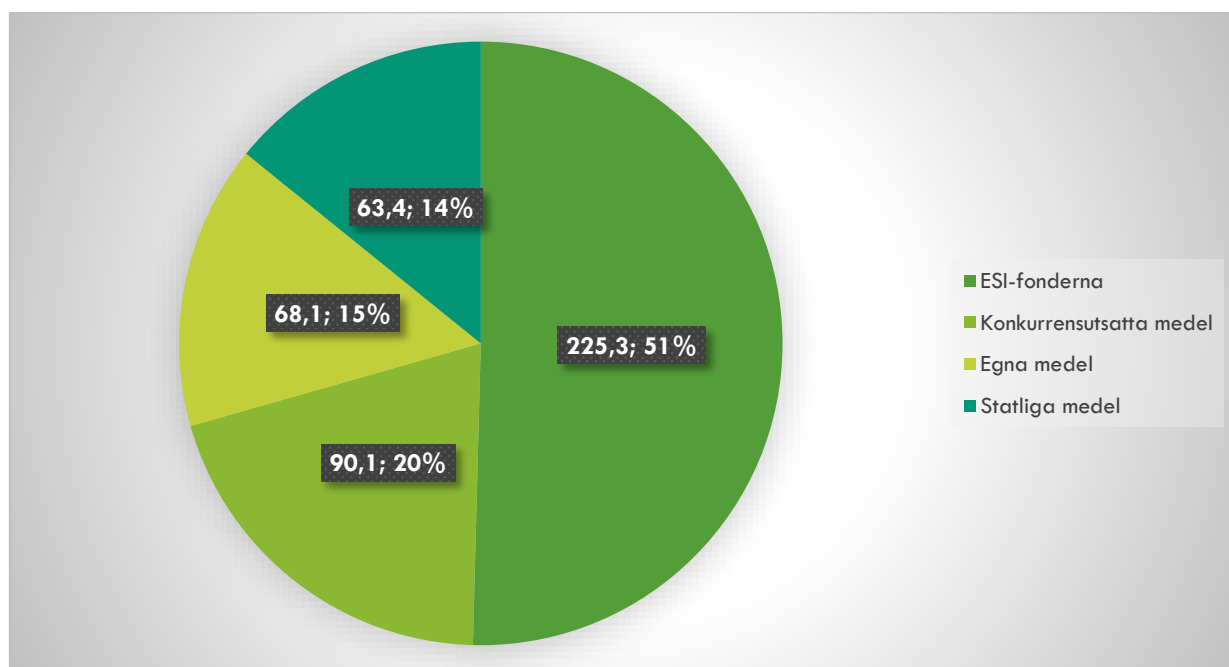
¹ Beskrivningen av det regionala uppdraget är hämtat från Sveriges- kommuner och landsting. URL:
<https://skl.se/samhallsplaneringinfrastruktur/regionalutveckling/regionaltutvecklingsansvar.2689.html>

som ska bidra till att målen i den regionala utvecklingsstrategin uppfylls. Men Region Kronoberg har ett särskilt ansvar att samordna och följa upp strategiarbetet. Det ligger även på regionens ansvar att skapa en samsyn kring utmaningar och möjligheter i länet. I de kommande avsnitten redovisar vi de medel, verksamheter och bolag som Region Kronoberg har till förfogande för att bidra till genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin.

Finansiering

Det regionala utvecklingsarbetet i Kronobergs län finansieras av flera olika källor som kan delas in i fyra olika kategorier med tillhörande underkällor:

- **ESI-fonderna** (Europeiska Socialfonden (ESF), Europeiska Regionala Utvecklingsfonden (ERUF), Europeiska Havs- och Fiskerifonden (EHFF), Landsbygdsprogrammet)
- **Statliga medel** (1:1 projektmedel, 1:1 regionala företagsstöd, Transportbidrag)
- **Konkurrensprövade medel** (Horisont 2020, Vinnovas program, Tillväxtverkets projektmedel 1:4, Energimyndighetens anslag 1:4)
- **Regionernas egna medel** (Egna skatteintäkter)

FIGUR 1: FINANSIERING AV REGIONAL UTVECKLING I KRONOBERGS LÄN, I MKR, TOTALA KOSTNADER 2014-2016

SKL har, utifrån ovan indelning, genomfört en kartläggning av hur regionernas totala intäkter såg ut under perioden 2014-2016. I kartläggningen framkommer att Kronobergs län har haft intäkter på sammanlagt 447 miljoner kronor under den studerade perioden. 50,4 procent av medlen kom från ESI-fonderna, 20,2 procent från konkurrensutsatta finansieringskällor, 15,2 procent egna medel och 14,2 procent från statliga medel. Relativt sett har Kronobergs län låga intäkter från 1:1-medlen. Under perioden fick Kronobergs län 110 kronor per invånare från 1:1-anslaget, vilket kan jämföras med nivån i Kalmar län som låg på 332 kronor per invånare.

Verksamheter och bolag 2018

Arbetsmarknad och näringsliv

- ☐ **Coompanion.** Arbetar med påverkansarbete och synliggörande av tillsammansföretagandet. Ger bland annat kostnadsfri företagsrådgivning för de som vill starta företag tillsammans.
- ☐ **ALMI.** Erbjuder lån och affärsutveckling till företag med tillväxtpotential. Det gäller såväl företag som är i startupfas som befintliga företag. Genom dotterbolaget Almi Invest investerar vi riskkapital i företag i tidiga skeden med stor tillväxtpotential och en skalbar affärsidé.
- ☐ **Företagsfabriken.** Hjälper entreprenörer med potential att växa och bygga framgångsrika bolag. Här ges de rätta verktygen för att snabbare uppnå tillväxt och nå ut på marknaden. Den gemensamma nämnaren för bolagen är att alla har en bärkraftig idé och hög tillväxtpotential. Företagsfabriken satsar på bolagen genom affärsrådgivning och coachning för att accelerera deras utveckling.
- ☐ **Destination Småland.** AB Destination Småland är ett bolag som är helägt av Region Kronoberg och har som uppdrag att utveckla och marknadsföra besöksnäringen i Kronobergs län, som en del av Småland. Inom Destination Småland bedriver man även IT-plattformen Småland-Öland, som är ett eget bolag.
- ☐ **Ung företagsamhet.** Ung Företagsamhet är en politiskt obunden, ideell utbildningsorganisation. Sedan 1980 har UF utbildat gymnasieelever i entreprenörskap genom processutbildningen UF-företagande. Sedan 2010 arbetar de även med grundskolan.

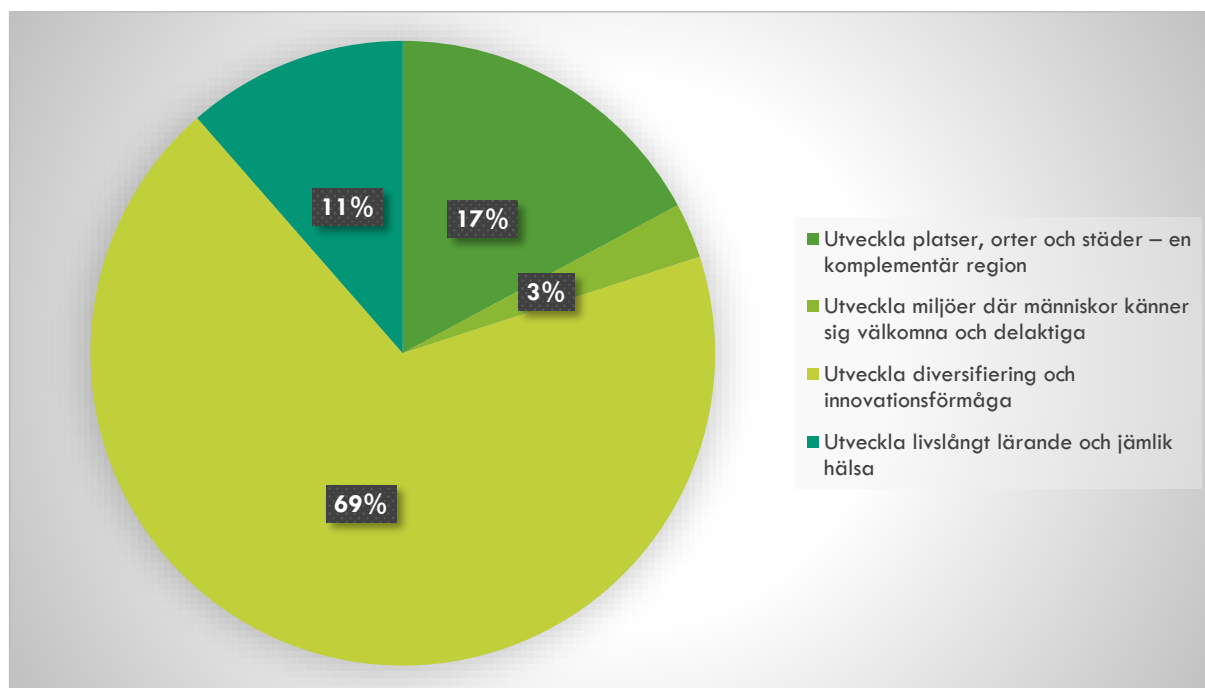
Kompetensförsörjning

- ☐ **Vård- och omsorgscollege.** Vård- och omsorgscollege Kronoberg är en samverkansplattform på regional och lokal nivå för vård och omsorg i Kronoberg. Arbetet utgår från de tre övergripande målen. Att samverkansplattformen kvalitetssäkrar vård och omsorg i Kronoberg. Alla som fullföljer certifierade vård och omsorgsutbildningar i Kronoberg är anställningsbara. Arbetsgivare i Kronoberg är attraktiva.

Kultur

- ☐ **Kulturparken Småland.** I Kulturparken Småland ingår Smålands museum, Sveriges glasmuseum, Utvandarnas hus, Kronobergs slottsruin, Kronobergs lantbruksmuseum, Kulturarvscentrum Småland, Kronobergsarkivet och Ångaren Thor. De arbetar med samlingar, arkiv, publik verksamhet och kulturmiljöfrågor som byggnadsvård och arkeologi.
- ☐ **Musik i Syd.** Musik i Syd är en musikinstitution i Skåne och Kronoberg med syfte att ge människor tillgång till skapande och levande musikupplevelser. Varje år presenterar Musik i Syd, ofta i samarbete med olika lokala arrangörer, ca 2000 konserter i södra Sverige.
- ☐ **Regioneatern Blekinge-Kronoberg.** Regioneatern Blekinge Kronoberg är länsteater för två län. De spelar ca 400 föreställningar per år fördelade på ca 10 nya uppsättningar. De flesta produktionerna turnerar teatern med och merparten av föreställningarna säljs till andra arrangörer; teaterföreningar, skolor, företag, studieförbund m fl.
- ☐ **Studieförbunden i Kronoberg.** Studieförbunden i Kronoberg har olika roller och inriktning. Gemensamt för dem är att de bidrar till att stärka demokratin och samhällsengagemanget och gör det möjligt för människor att påverka sin livssituation.
- ☐ **Övriga kulturorganisationer.** Utöver bolagen och studieförbunden finns det många viktiga aktörer inom kulturområdet som arbetar med att möjliggöra för invånarna att ta del av och själva utöva kultur.

Projektmedel 1:1-medel 2018²

FIGUR 2: PÅGÅENDE PROJEKT (MED 1:1-FINANSIERING) EFTER OMRÅDE UNDER 2018

- ☐ **Antal projekt beviljade.** Totalt beviljades 15 projekt under 2018. Region Kronobergs medfinansiering till de beviljade projekten uppgick till 15,6 mkr. Tillsammans med övriga medfinansierare erhöll projekten sammanlagt 41,8 mkr. Detta innebär att Region Kronoberg hade en uppväxlingsgrad på 2,8 under året.
- ☐ **Antal pågående.** Totalt pågick 35 projekt under 2018, varav en majoritet inom området *utveckla diversifiering och innovationsförmåga*.

Samordning

Det övergripande syftet med de nätverk Region Kronoberg leder är att genom dialog mellan kommuner, region och andra viktiga aktörer åstadkomma samhandling utifrån regionala och lokala mål. Nedan följer en förteckning över ett antal centrala nätverk och arbetsgrupper som Region Kronoberg ansvarar för.

Chefsnätverk

- ☐ Kommunchefer
- ☐ Ledningsgrupp för samordning av länets hälso- och sjukvård och socialtjänst
- ☐ Näringslivschefer
- ☐ Kulturchefer
- ☐ Skolchefer

² Varje år tar Region Kronoberg fram en projektrapport i vilken vi analyserar projektportföljen och följer upp projektens effekter. Projektrapporten för 2018 kommer under sista kvartalet 2019. Projektrapporten för 2017 finnas att läsa här: <http://www.regionkronoberg.se/contentassets/b853bc0cb2f747b699080c25407c1232/projektrapport2017.pdf>

Uppdragsnätverk/viktiga arbetsgrupper

- ☐ IKA-gruppen
- ☐ Kompetensforum
- ☐ Bredbandsnätverk
- ☐ GreenAct

Utöver nätverken har vi även i vissa fall samverkansavtal med andra verksamheter som exempelvis finns ett samverkansavtal med Linnéuniversitetet. För samverkan med Länsstyrelsen finns ett ledningsforum där representanter från verksamheterna träffas.

MEGATRENDER

Digitalisering och teknikutveckling – smarta datorer och automatisering

Digitaliseringen har skapat stora förändringar i vårt samhälle under en relativt kort tid. En allt större del av våra liv tar plats i molnet och nya tjänster har förändrat vårt beteende i grunden. Exempelvis har tillkomsten av sociala medier förändrat vårt sätt att umgås och kommunicera. Digitaliseringen har även resulterat i en rad nya affärsområden och affärsmodeller och flera av dagens största företag är en produkt av digitaliseringen, exempelvis Google.

De senaste åren har den artificiella intelligensen kommit att diskuteras alltmer. Datorerna blir allt bättre på inlärning och med det följer en rad utvecklingsmöjligheter, inte minst inom sjukvården. Just sjukvården är ett område som ofta nämns i sammanhang där digitalisering diskuteras. Detta för att det finns stora förhoppningar om att digitaliseringen och teknikutvecklingen ska kunna leda till en mer kostnadseffektiv vård men även främja ett proaktivt hälsoarbete. Exempel på innovationer som kan komma att förändra vårdsektorn på sikt är ökade inslag av distansbaserad vård och tekniska lösningar, exempelvis insamling av kroppsdata, för att främja ett proaktivt hälsoarbete. Dock är det inte endast vårdsektorn som påverkas av digitaliseringen. Med smartare robotar öppnar sig även möjligheter för en mer effektiv produktion inom industrin.

- Kraven på snabb, transparent och effektiv kommunikation växer. Samtidigt blir IT-säkerhetsfrågorna allt viktigare för att bevara människors integritet.
- Den nya tekniken för med sig stora utvecklingsmöjligheter inom flertalet områden, inte minst inom sjukvården.
- Fler av dagens jobb kommer att automatiseras och människans kreativitet kommer att bli en allt viktigare konkurrensfördel när nya arbeten växer fram.

Globalisering – fler möjligheter, större konkurrens

Globaliseringen är en ekonomisk, kulturell och politisk process som innebär att världens länder knyts samman i ömsesidiga beroendeförhållanden. Inte minst i ekonomiska beroendeförhållanden; de senaste decennierna har den världsomspännande handeln ökat dramatiskt. Med globaliseringen har nya marknader öppnat upp sig för export, samtidigt har även konkurrensen från andra länder ökat.

- Konjunkturutvecklingen i Sverige och i Kronobergs län är allt mer beroende av den globala utvecklingen, detta märktes inte minst under finanskrisen
- För att konkurrera mot låglöneländer inom produktion ökar kraven på innovation och effektivitet i Sverige
- Krigsutbrott och andra oroligheter i världen får stora konsekvenser för Sverige och Kronobergs län

Demografiska förändringar – urbanisering och ökad försörjningskvot

Världens befolkning har ökat kraftigt under de senaste decennierna. Idag är vi drygt sju miljarder människor på jorden. Enligt FN:s befolkningsprognos förväntas befolkningen fortsatt att öka det närmaste decenniet. Även i Sverige och i Kronobergs län har befolkningen ökat kraftigt under de senaste åren. Under 2017 nådde Sverige tio miljoner invånare. Enligt SCB:s prognoser är en fortsatt ökning att vänta, både i länet och riket. De senaste decennierna har det även blivit tydligt att en allt större del av världens befolkning bor i städer. För några år sedan bodde hälften av världens invånare i en stad, 2030 förväntas siffran att ha ökat till 60 procent och 2050 till bortåt 70 procent.

Med urbaniseringen har även en ny ekonomi tillkommit. En allt större andel av arbetena återfinns inom service- och tjänstesektorn, som ofta koncentreras dit marknadsunderlaget är stort, det vill säga där många människor bor. På detta vis bildas en självförstärkande spiral – växande platser fortsätter i hög utsträckning att växa.

Parallellt med urbaniseringen sker en förändring av befolkningens åldersstruktur. I västvärlden blir en allt större andel av befolkningen äldre. För geografier som har haft en utflyttning av unga människor blir detta än mer påtagligt. Från och med 2020 räknar man med att andelen 80-åringar eller äldre i befolkningen kommer att öka i en hög takt. År 2050 räknar man med att antalet personer över 85 år kommer att ha fördubblats jämfört med idag. Med detta förväntas även ett ökat vårdtryck. I Kronobergs län pekar prognoserna på att antalet personer över 80 år kommer att öka med drygt 50 procent mellan 2015–2030.

- Behoven av vård- och kollektivtrafik förväntas att öka
- Städernas betydelse för den ekonomiska utvecklingen förväntas att fortsatt öka

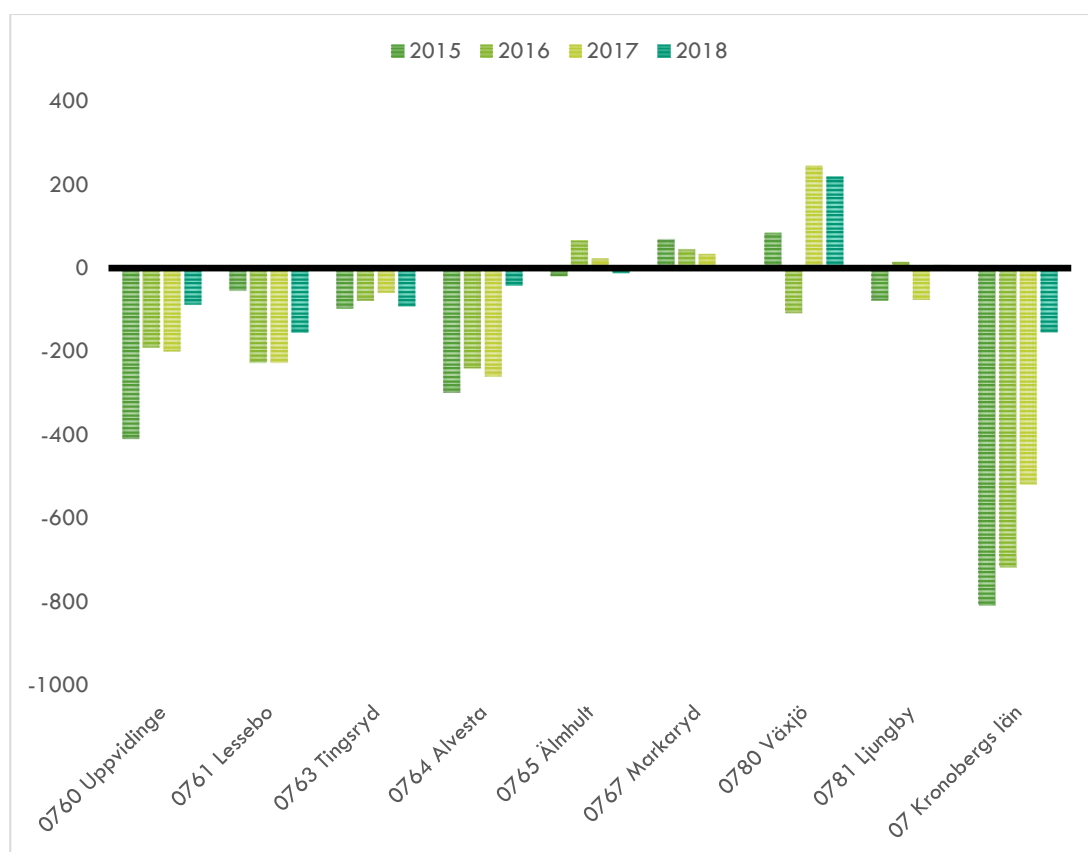
Miljö och klimatförändringar – risk för globala katastrofer

Vi förbrukar mer än vad jorden förmår att producera som en följd av en globalt ökande konsumtion och befolkningstillväxt. Överutnyttjandet av resurser bidrar till global uppvärmning, vattenbrist och minskad mångfald. Om inte de klimatpåverkande utsläppen minskar riskerar vi smältande polarisar och stigande havsnivåer, skyfall och extrema värmeböljor.

- Fattiga länder riskerar att drabbas hårdare som en följd av mindre resurser för att hantera klimatförändringar. Kan leda till att migrationen ökar.
- Perioder med en allt högre temperatur kan leda till en ökad dödlighet hos riskgrupper i befolkningen
- En mer generell ökad risk för smittspridning
- Ökade samhällskostnader i form av hantering av de konsekvenser extrema väderslag medför

NÅR VI MÅLEN?

□ **Ökad attraktivitet – fler ska vilja bo i länet.** Inrikes flyttnetto ska förbättras 2015-2035.

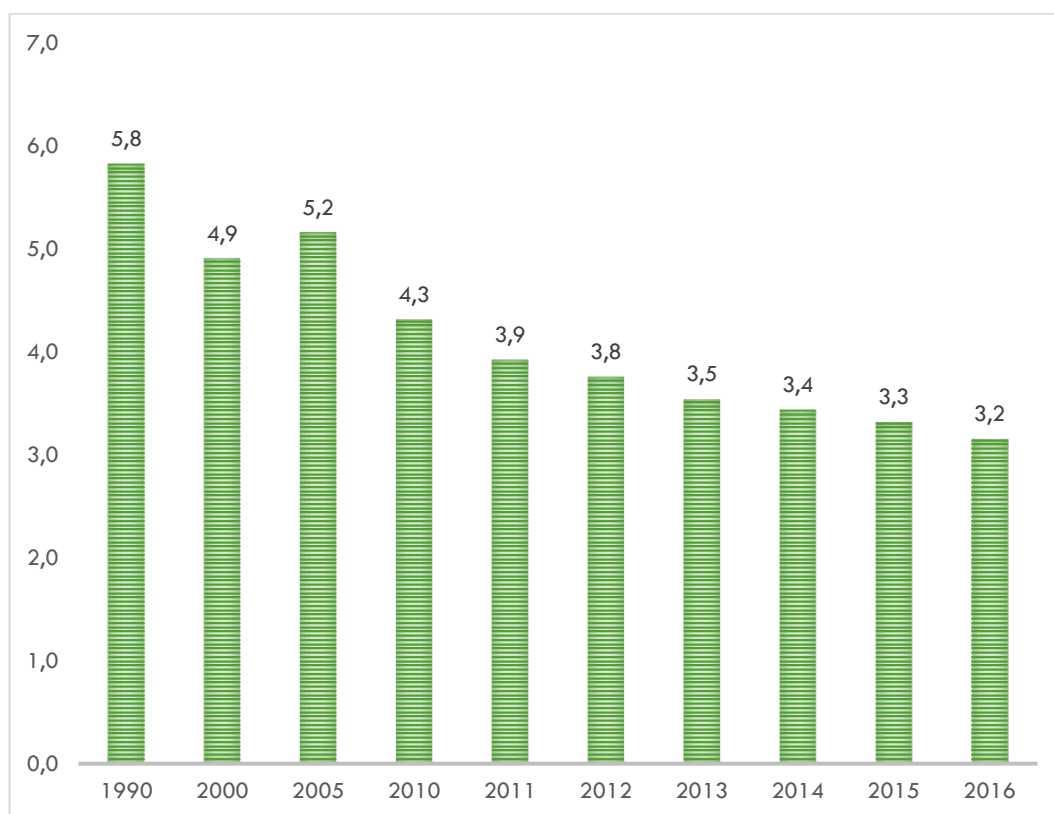
FIGUR 3: INRIKES FLYTTNETTO 2015-2018. KÄLLA: SCB

Inrikes flyttnetto är det främsta måttet för att mäta boendeattraktivitet i en region. Måttet mäter skillnaden mellan hur många människor som flyttar till och från Kronobergs län i relation till övriga län i Sverige. Ett positivt inrikes flyttnetto är ett mer rättvisande mått för att studera boendeattraktivitet än den totala befolkningsutvecklingen.

Under strategiperioden har länet förbättrat sitt flyttnetto, men det är fortfarande negativt. Det senaste året låg det på -153 personer. Det är framförallt storstadsregionerna som länet förlorar invånare till och det är yngre vuxna som står för de flesta flyttningarna. Givet den höga inflyttningen från andra länder de senaste åren har sekundäromflyttningarna ökat. Detta verkar främst påverka några av de mindre kommunerna i länet som har haft ett mycket lågt inrikes flyttnetto under perioden men samtidigt ett högt utrikes flyttnetto. I egenskap av regional centrumstad har Växjö kommun det högsta inrikes flyttnetto, delvis beroende på inflyttning från övriga kommuner i länet. Dock är det positivt att även Markaryds- och Älmhults kommun totalt sett haft ett positivt inrikes flyttnetto under strategiperioden. Innan strategiperioden hade de båda kommunerna ett negativt netto.

Bedömningen är att Kronobergs län har goda möjligheter att på sikt förbättra sitt flyttnetto. Länet erbjuder många försörjningsmöjligheter i förhållande till antalet invånare och har haft en god jobbtillväxt över tid, vilket skapar förutsättningar för ökad inflyttning. Över tid har inflyttningen, trots den goda tillväxten, varit begränsad och istället har inpendlingen till länet ökat drastiskt de senaste åren. Detta indikerar att länet har en attraktiv arbetsmarknad men inte är lika attraktivt ur en boendesynpunkt. Den positiva trenden de senaste åren, och det positiva flyttnettot för Markaryds- och Älmhults kommun – som har ett högt inpendlingsnetto – indikerar att regionen har chans att nå målet. En viktig faktor som kommer att påverka utvecklingen är hur sekundäromflyttningen av de som invandrat till länet kommer att se ut framöver. Framförallt kan detta komma att påverka de mindre kommunerna som över tid haft en negativ befolkningsutveckling.

- **Klimatpåverkan ska minska.** Utsläpp av koldioxid från fossila bränslen ska år 2025 vara högst 1,5 ton per invånare

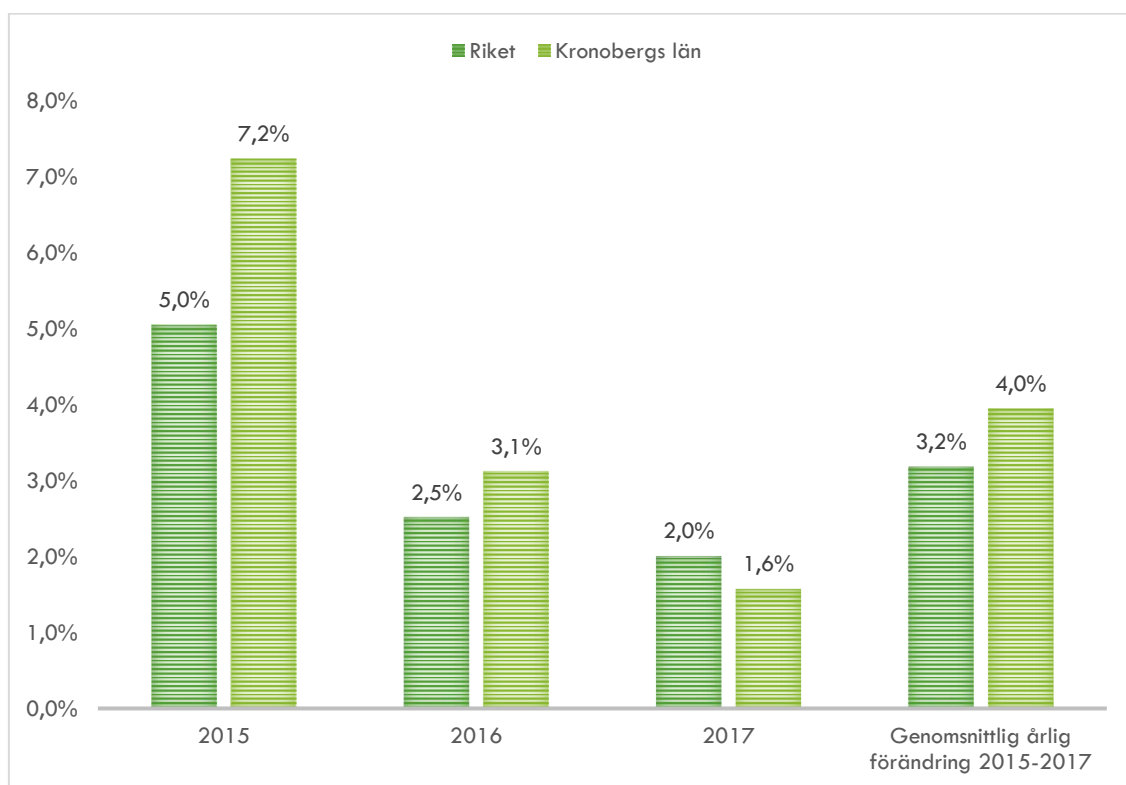
FIGUR 4 UTLÄPP AV KOLDIOXID FRÅN FOSSILA BRÄNSLEN (TON PER INVÅNARE) 1990-2016, KRONOBERGS LÄN. KÄLLA: NATURVÅRDSVERKET

Mellan 1990-2016 har koldioxidutsläppen i länet nästan halverats. Minskningstakten har över tid dessutom tilltagit. Mellan 1991-2010 minskade utsläppen med 1,5 procent i årligt genomsnitt. Under perioden 2011-2016 har takten varit – 5,1 procent om året.

Förändringar inom energisektorn har stått för nästan hälften av utsläppsminskningarna i länet 1990-2016. Exempelvis har hushållens ökande användning av fjärrvärme som uppvärmning av bostaden haft stor effekt. Utsläppsminskningarna från transportsektorn, som idag står för 70 procent av de koldioxidutsläppen, har endast stått för 10 procent av länets totala utsläppsminskningar 1990-2016. Det är först under de senaste åren som utsläppen från transporter minskat. Mellan 1990-2005 ökade utsläppen från sektorn och 2005-2010 minskade de endast med fyra procent. Under perioden 2011-2016 har den årliga minskningstakten legat på 3,1 procent.

För att nå målet krävs att utsläppen från transporter fortsätter att minska och det i en hög takt.

□ **Produktiviteten ska öka.** Mellan 2014–2025 ska BRP/ Sysselsatt i Kronobergs län öka mer än i riket

FIGUR 5: PRODUKTIVITETSUTVECKLING PER ÅR (I %) 2015-2017 (BRP/SYSSELSATT). KÄLLA: SCB

Sedan finanskrisen har produktiviteten i länet utvecklats starkt och över riksgenomsnittet. En anledning till den goda utvecklingen är att tillverkningssektorn idag producerar samma värde som före finanskrisen men med 5 000 färre anställda. Detta innebär att varje person som arbetar inom sektorn skapar ett högre värde än förut. Förmodligen beror detta på ökad automatisering och rationalisering. Men även tjänstesektorn i länet har bidragit till den goda utvecklingen. Skillnaden inom denna sektor är att den även växer sett till antalet anställda. Därför är det sannolikt att lönerna står för en stor del av BRP-tillväxten inom sektorn. Jämfört med andra län har Kronobergs län haft den fjärde högsta produktivitetstillväxten i riket under strategiperioden. Ser vi till den faktiska produktiviteten 2017 hade Kronobergs län den sjunde högsta i riket och låg under riksgenomsnittet.

Bedömningen är att länet har stora möjligheter att uppnå målet. Industrisektorn är den största privata sektorn i länet och genomgår stora förändringar. Teknikinslaget ökar vilket resulterar i ett högt produktionsvärde men färre anställda. Inom tjänstesektorn har produktivitetstillväxten under de senaste åren varit mycket god, förmodligen beroende på en god utveckling inom bland annat IT-sektorn.

□ **Balanserad tillväxt – fler arbetstillfällen.** Mellan 2014–2025 ska den sysselsatta dagbefolkningen i länet öka mer än riksgenomsnittet (exklusive storstadsregionerna)

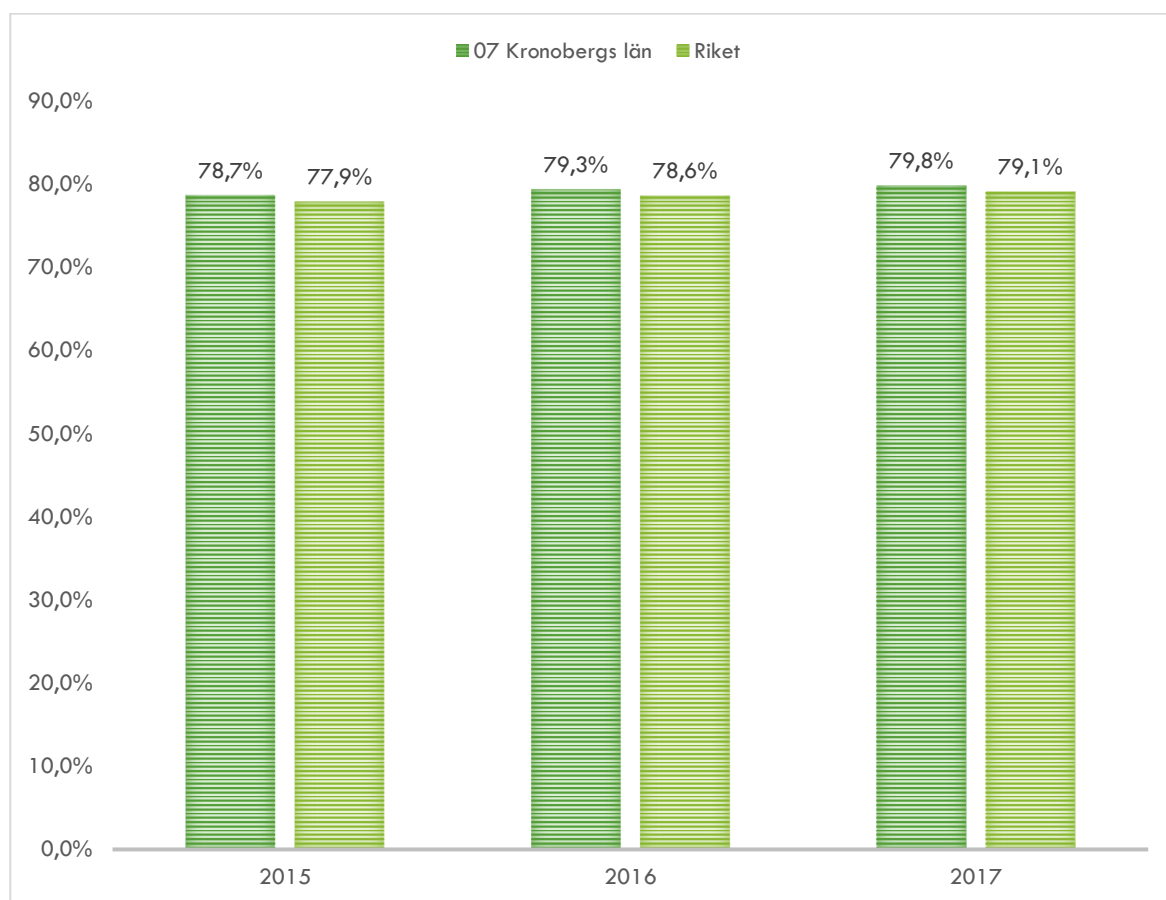

FIGUR 6: UTVECKLING AV ANTAL SYSSELSATTA (I %) PER ÅR 2015-2017, KÄLLA: SCB

Efter en svag återhämtning de första åren efter finanskrisen har jobbtillväxten i länet tagit fart under de senaste åren. Under strategiperioden har jobbtillväxten i länet varit högre än i riket, både inklusive och exklusive storstadsregionerna. Flest jobb har skapats inom, i fallande ordning; företagstjänster, utbildning, vård- och omsorg, offentlig förvaltning, byggverksamhet, tillverkning, information- och kommunikation, handel samt hotell och restaurang. Om vi istället ser till perioden 2007-2017, som inkluderar finanskrisen, har jobbtillväxten främst skett inom företagstjänster, utbildning, vård- och omsorg, handel, information- och kommunikation samt hotell- och restaurang. Under denna period minskade däremot antalet anställda inom industrisektorn kraftigt, även om en liten återhämtning skett de senaste åren.

Under strategiperioden, 2015-2017, har samtliga kommuner förutom Ljungby bidragit till jobbtillväxten i länet. Drygt hälften av jobben växte fram i Växjö kommun och var fjärde i Älmhults kommun. De båda kommunerna stod även för 99,5 procent av jobbtillväxten i länet mellan 2007-2017. Övriga kommuner, förutom Markaryd, hade en betydande jobbförlust under perioden.

- **Förbättrad matchning – fler i arbete.** År 2025 ska sysselsättningsgraden för kvinnor och män i länet uppgå till minst 80 %

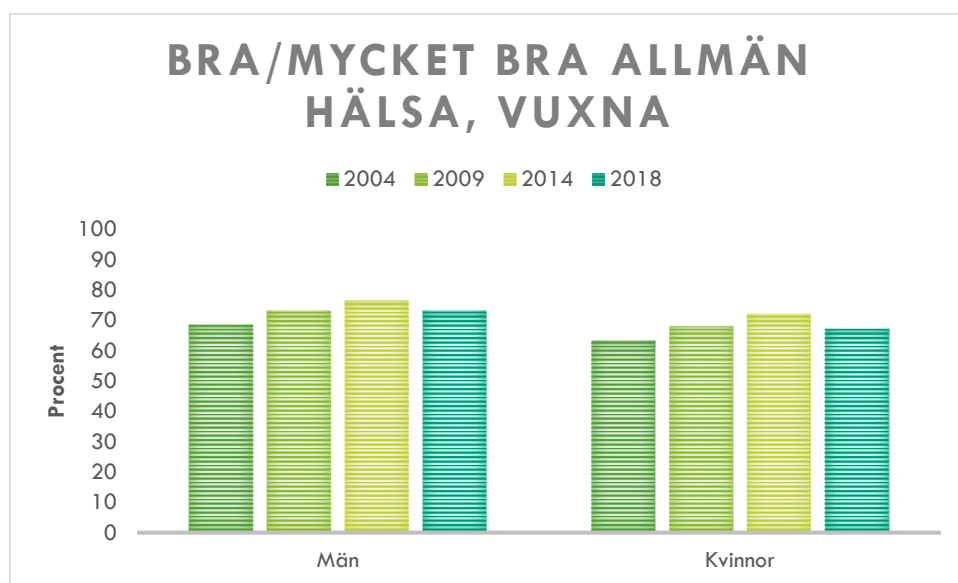
FIGUR 7: SYSSELSÄTTNINGSGRAD (NATTBEFOLKNIGN 20-64 ÅR) 2015-2017. KÄLLA: SCB

Sysselsättningsgraden i Kronobergs län uppgick under 2017 till 79,8 procent. Sett till både kvinnor och män är länet således nära att nå målnivån. Detta innebär dock inte att målet är uppfyllt – frågan är om länet fortsatt kommer att ligga på samma nivå fram till 2025. Just nu råder högkonjunktur och vid en eventuell lågkonjunktur finns en risk att sysselsättningsgraden, som vid förra krisen, minskar. Under strategiperioden har sysselsättningsgraden ökat från 77,9 procent till 78,7 procent till 79,8 procent.

2017 uppgick sysselsättningsgraden för kvinnor i länet till 78 procent och för män till 81,5 procent. Detta innebär att männen ligger, med god marginal, över målnivån men kvinnorna under. Samma skillnader finns när vi ser till inrikes- och utrikes födda personer. För utlandsfödda personer uppgår sysselsättningsgraden till 59,2 procent och för inrikes födda till 86,5 procent. Dock har sysselsättningsgraden för utlandsfödda ökat med 3,2 procentenheter under strategiperioden. Utlandsfödda kvinnor har en betydligt lägre sysselsättningsgrad (55,6 procent) än utlandsfödda män (62,7 procent).

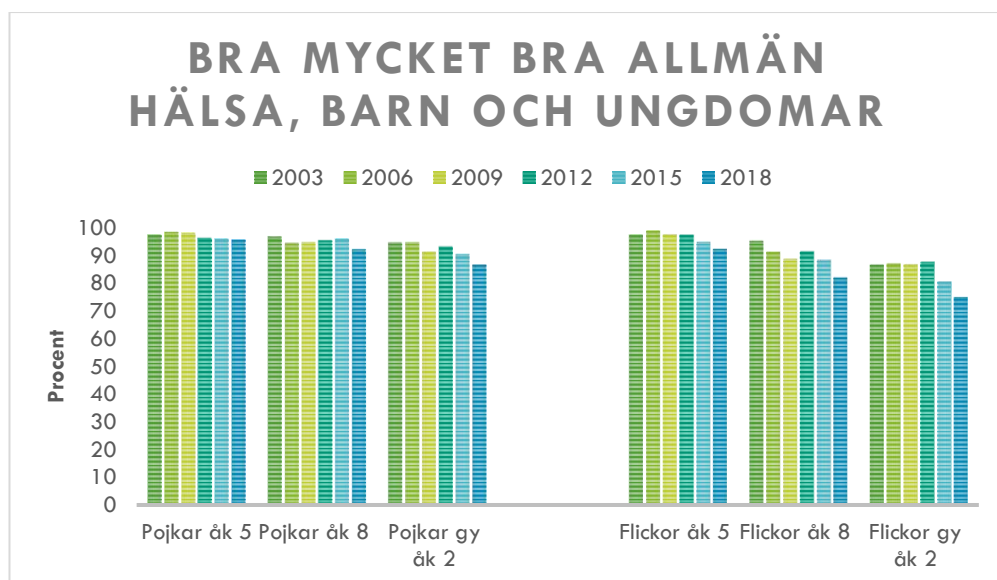
Det finns även stora skillnader mellan länets kommuner. I kommunerna Ljungby, Uppvidinge, Alvesta samt Älmhult uppgår den totala sysselsättningsgraden till mer än 80 procent. I Markaryds- och Lessebo kommun ligger den endast på 76,6 respektive 73,9 procent.

- **Ett ökat humankapital.** Den självskattade hälsan för kvinnor och män, flickor och pojkar ska öka och könsskillnaderna minska.

FIGUR 8: ALLMÄN HÄLSA BLAND VUXNA (16-84 ÅR) I KRONOBERGS LÄN 2003-2018.

För den vuxna befolkningen (16-84 år) i länet ökade den självskattade allmänna hälsan succesivt för både män och kvinnor under perioden 2004-2014. Mellan 2014 och 2018 syns dock en minskning, 3,3 procentenheter för män och 4,8 procentenheter för kvinnor. Män skattar sin hälsa som bra eller mycket bra i större utsträckning än kvinnor, skillnaderna mellan könen har varit ungefär densamma genom åren. Könsskillnaderna är störst i den yngsta åldersgruppen, 16-29 år, där det skiljer tio procentenheter mellan män och kvinnor. Hälsan är även ojämnt fördelad utifrån utbildningsnivå. Personer med en hög utbildningsnivå uppger i större utsträckning en bra eller mycket bra hälsa (81 procent) jämfört med personer med en lågutbildningsnivå (66 procent).

FIGUR 9: ALLMÄN HÄLSA BLAND BARN OCH UNGDOMAR I KRONOBERGS LÄN 2003-2018.

För barn och ungdomar i länet finns det skillnader i självskattad allmän hälsa, både mellan pojkar och flickor och mellan olika årskurser. Eleverna i årskurs 5 skattar sin hälsa bättre än de äldre eleverna. Sett över tid har dock andelen som skattar sin hälsa som god eller mycket god minskat något bland flickorna i åk 5 men varit ungefär densamma bland pojkarna. Även bland pojkarna i årskurs 8 har den allmänna hälsan varit ganska stabil fram till den senaste undersökningen (2018) då den minskade något. För pojkar

i gymnasiets år 2 och för flickor i årkurs 8 och gymnasiets år 2 har den allmänna hälsan haft en tydligare negativ trend över tid, minskningen är störst bland flickorna. Skillnaderna mellan pojkar och flickor i de äldre årskurserna har även blivit större över tid.

Sett till den utveckling som varit finns det i dagsläget en stor utmaning i att nå målet kring självskattad allmän hälsa. Den minskade hälsan är tydligare bland barn och ungdomar än vuxna, men för båda målgrupperna finns det tydliga könsskillnader i hälsa som behöver beaktas.

- **På väg mot ett plusenergilän.** 80 % av den totala energianvändningen i Kronobergs län kommer år 2025 från förnybara källor.

Det långsiktiga målet är att år 2050 ska Kronobergs län vara ett Plusenergilän. Detta innebär att produktionen av förnybar energi och biobränsle överstiger den totala energianvändningen i länet, dvs. blir självförsörjande och kan exportera förnybar energi.

FIGUR 10: ENERGIANVÄNDNING I KRONOBERGS LÄN

Totalt sett är målet om Kronobergs energianvändning på 80 % från förnybara inte uppnått då förnybar energi uppgår till ca 51 %. Andelen är något sämre än för år 2013 års data som uppgick till 54 %. Den stora problematiken finns inom transporterna. Som figuren ovan illustrerar krävs stora förändringar för att år 2025 lyckats med övriga 49 % av energianvändningen och helt frångå fossila bränslen inom transporter. 80 % av bränslen från transporterna är fortfarande fossila och utbytningsstakten är alldeles för långsam för att målet ska nås till 2025.

INSATSER 2018

Utveckla platser, orter och städer – en komplementär region

Sammanfattning av centrala insatser

Sedan tidigare har de sex sydsvenska regionerna tagit fram ett gemensamt positionspapper för infrastruktur och transport i Sydsverige. **Under 2019 förväntas regionerna att ta fram ett positionspapper för kollektivtrafiken.** Man planerar även för att ta fram en ny systemanalys som ska klargöra förutsättningar för en god infrastruktur och kollektivtrafik i Sydsverige. Under 2019 kommer Regionsamverkans Sydsveriges båda utskott för infrastruktur och kollektivtrafik att slås samman till ett utskott. Region Kronoberg blir ordförande i utskottet och Region Skåne ska ha rollen som sammankallande i arbetsgruppen.

Under året antogs **Länstransportplanen för Kronobergs län.** Planen innehåller prioriteringar för perioden 2018-2029. I arbetet med regionala utvecklingsfrågor är processen med att ta fram en ny länstransportplan, eller regional transportplan som den också kan kallas, ett viktigt arbete. Planen ligger sedan till grund för kommande infrastruktursatsningar i Kronoberg. **Cykla i gröna Kronoberg** har arbetats fram som ett underlag till länstransportplanen. Resultatet är Region Kronobergs första strategiska dokument som handlar om cykel.

Mellan åren 2016-2018 har Region Kronoberg utvecklat en arbetsprocess och ett verktyg för social konsekvensanalys i regional transportplanering. Verktöget hjälper transportplanerare att identifiera och hantera sociala aspekter i transportplaneringen. Det handlar om att bredda perspektiven och addera information om vem eller vilka som berörs och vilka geografier, och utifrån det göra sociala konsekvensbedömningar av olika beslut och investeringar. Två omfattande studier, som påbörjades 2017, blev klara under 2018. Förstudien om ett **regionalt superbusskoncept**, har utrett förutsättningarna för att skapa ett nät av högkvalitativ busstrafik mellan orter i Småland som saknar tågförbindelser. Projektet är delfinansierat av EU:s regionala investeringsfond (ERUF). Den andra studien som blev klar var åtgärdsvalsstudien som kartlade förutsättningarna för **persontrafik mellan Markaryd och Halmstad.**

Under 2018 har projektet **Samplanering Kronoberg** påbörjats. Projektet syftar till effektivare, samordnade och mer friktionsfria planeringsprocesser, som främjar en hållbar utveckling i hela länet. På medellång sikt ska projektet leda till att kommunerna, regionen och statliga myndigheter är överens om huvuddragen för länets rumsliga utveckling och på lång sikt ska projektet leda till hållbara livsmiljöer i hela länet genom stärkt och långsiktig samplanering. Vid projektets slut är målsättningen att det ska finnas en bestående plattform för fortsatt samplanering för mötes- och arbetsformer, gemensamma kunskaps- och planeringsunderlag samt en regional planeringsatlas.

Projektet **Hållbar mobilitet i Gröna Kronoberg** löper från september 2017 till 2020 och finansieras av ERUF och regionala tillväxtmedel med en budget på ca 19 miljoner kronor. Offentliga och privata arbetsplatser erbjuder aktiviteter som syftar till att minska utsläppen från transporter i Kronobergs län, såsom att testa åka kollektivt, elcykelpendling och samåkning. Utveckling av en prototyp för en samåkningsapp pågår samt ett arbete med besöksresor till destinationer som exempelvis sjukhus, bibliotek, älgparker, restauranger, museer och arbetsplatser.

I början av 2018 avslutades det **serviceprojekt** som påbörjades hösten 2016. Under projektet påbörjades utvecklingen av ett webbaserat verktyg till stöd för serviceutveckling, vilket har fortsatt utvecklas efter projektets formella slut. Region Skåne driver idag ett liknande projekt, och har planer på att skapa ett liknande verktyg. Dialog pågår nu för att bredda och dela på den lösning som Region Kronoberg har påbörjat, för att på så sätt skapa bättre tyngd och spridning. Verktöget har väckt stort intresse i hela Sverige. Totalt betalade Region Kronoberg ut 6,1 miljoner i **hemsändnings-** och **investerings-** samt **servicebidrag** under 2018.

Utveckla miljöer där människor känner sig välkomna och delaktiga

Sammanfattning av centrala insatser

2018 skrevs och antogs **Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020**. Kulturplanen innehåller fem prioriterade utvecklingsområden:

- Ett enat Sydsverige skapar ett starkt kultursverige
- Kultur i hela Kronoberg
- En internationell arena för muntligt berättande
- Det fria ordet i Kronoberg
- En starkare infrastruktur för bild och form

Region Kronoberg samarbetar med grannlänerna Blekinge, Halland, Jönköping, Kalmar och Skåne inom **Regionsamverkan Sydsverige**. Ett gemensamt kulturpolitiskt positionspapper har antagits tillsammans med en handlingsplan. Syftet med samarbetet är att ta tillvara kulturens potential och betydelse för utveckling och en god välfärd. Insatser har under 2018 pågått inom flera områden såsom bild och form, film, KKN och dans. Genomförandet av en kommunal utbildning om kulturella och kreativa näringar pågår i samarbete mellan regionernas och kommunernas ansvariga tjänstepersoner inom kultur och näringsliv under 2018-2019.

Verksamheter inom kultursamverkansmodellen arbetar i Kronoberg med ett **uppsökande och mobilt arbetssätt**. Detta leder till att invånarna har möjlighet att uppleva professionell kultur på många olika platser i länet. I uppföljningen av verksamheterna mäts hur mycket aktiviteter som skett i Växjö kommun kontra de övriga kommunerna i Kronobergs län. Resultatet av uppföljningen 2016 visade att andelen aktiviteter utanför Växjö kommun minskat. Under 2017 och 2018 har åtgärder genomförts för att vända utvecklingen. Bland annat har Region Kronoberg arrangerat gemensam verksamhetsplanering med länets kulturchefer samt kulturorganisationer med regionala uppdrag. Mötet resulterade i flera konkreta insatser och verksamhetsplaneringen har lagts in i ordinarie årscykel för kulturchefsnätverket för att säkerställa effektiva och kvalitativa processer.

I samverkan med samtliga kommuner i länet har arbete för att skapa en regionalisering av Växjö kommuns koncept **Scensommar** som innebär avgiftsfria scenkonstupplevelser runt om i kommunen. En överenskommelse har antagits av Region Kronoberg och Växjö kommun för att erbjuda Scensommar till samtliga kommuner sommaren 2019. Genom samarbetet får invånare och besökare i Kronoberg möjlighet att uppleva avgiftsfri kultur på oväntade platser.

För att ytterligare säkerställa att kulturen når länets invånare har arbete påbörjats med **kultur i vården**. Region Kronobergs kulturbolag har fått extra medel för insatser inom länets hälso- och sjukvård. Arbetet med en strategi för kultur i vården har påbörjats i samarbete mellan kulturområdet och hälso- och sjukvården.

Arbetet med Kronobergs unika muntliga berättartradition har fortsatt under 2018. I november kom besked om att **Sagobygden** har blivit upptaget på Unescos register över goda metodiska exempel på hur man kan arbeta med att trygga immateriella kulturarv. Registret lyder under Unescos Konvention om tryggandet av det immateriella kulturarvet. Sagobygden är den första svenska nomineringen inom ramen för konventionen och är det 20:e exemplet i världen som finns i registret.

Utveckla diversifiering och innovationsförmåga

Sammanfattning av centrala insatser

Under 2018 har landets första **regionala skogsstrategi** lanserats. Den regionala skogsstrategin för Småland har tagits fram med bland annat länsstyrelser, regioner och regionförbund, skogsstyrelse, LRF samt lärosäten och näringslivsrepresentanter i hela Småland. Sedan 2012 har Småland en trästrategi och på sikt ska skogsstrategin och trästrategin samordnas. Under slutet av 2018 har en samordnare anställts som ska arbeta för att samordna insatserna i respektive strategi och samtidigt synkronisera strategierna. Region Kronoberg har fokuserat på insatserna att skapa ett sydsvenskt skogligt och skogsindustriellt kompetenscentrum och att samverka för en fungerande infrastruktur. Under året har insatserna lett till att Linnéuniversitetet och SLU tillsammans kommer att utveckla en skoglig masterutbildning samt en förstudieansökan för att utveckla och testa strukturer för samarbete mellan universitet och små- och medelstora skogsindustrieföretag inom innovation.

Sedan 2013 finns VinnVäxt-miljön **Smart Housing Småland** i Småland, som Region Kronoberg delfinansierar. Smart Housing Småland har under 2018 fokuserat på nya lösningar för framtidens smarta boende med utgångspunkt i glas, trä och digitalisering. Smart Housing Småland har också börjat arbeta med temagrupper inom cirkulär ekonomi, export, automation, KL-trä, transparent intelligens och brand. År 2018 såddfinansierades totalt tio ansökningar. Nio prototyper har tagits fram, tolv förstudier har beviljats medel och sju förstudier har slutrapporterats under året.

Region Kronoberg har under 2018 finansierat insatser för att **stärka Kronoberg som måltidsdestination**, hållbar cirkulär livsmedelsproduktion, kunskapshöjande projekt om gröna näringar, insatser för att höja kunskapsnivå om den kinesiska livsmedelsmarknaden ur ett svenskt/småländskt tillväxtorienterat perspektiv samt evenemanget MAT2018. MAT2018 besöktes av cirka 50 000 personer och omfattade, förutom matmarknaden och seminarieprogrammet, även matlagningstävlingarna "Årets Ekokock" och "Unga Ekokockar".

Projektet **Cirkulär ekonomi i Kronoberg och Kalmar län – CRKKL** är ett samverkansprojekt mellan akademi, näringsliv och offentliga organisationer, med övergripande syfte att bidra till en hållbar omställning i Kronoberg och Kalmar län som gagnar både regionens miljö, tillväxt och konkurrenskraft. Projektet utgår från ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet eftersom det är förutsättningar för en cirkulär ekonomi. Projektet startade 1 september 2018 och är ett treårigt ERUF-projektet med medfinansiering från Region Kronoberg och Region Kalmar län (1:1).

Nätverket för näringslivsansvariga tjänstepersoner från länets kommuner, samordnat av Region Kronoberg, fortsätter att skapa samsarbetsformer för gemensamma frågor. Under 2018 har nätverket fokuserat på att arbeta med en förstudie för att undersöka förutsättningar för bildandet av en **business region** vilket resulterat i en plan för genomförande. Nätverket har även utgjort referensgrupp i två olika länsövergripande projekt gällande kompetensförsörjning och arbetsintegrerande sociala företag.

Med utgångspunkt i regeringens exportstrategi fick Region Kronoberg, via Tillväxtverket, 2016 uppdraget att etablera **regional exportsamverkan** i länet. Kronoberg har tidigare utgjort ett av sex pilotlän i landet och under 2018 etablerades sådan samverkan i landets samtliga regioner. Arbetet har lett till ett närmare samarbete mellan utpekade organisationer som arbetar inom internationaliserings- och exportområdet: ALMI Företagspartner Kronoberg AB, Business Sweden, Enterprise Europe Network, Exportkreditnämnden och Region Kronoberg. Samarbetet har även resulterat i ett antal nya aktiviteter riktade till målgruppen, d.v.s. små och medelstora företag, bl.a. exportluncher och s.k. skrivarstugor med fokus på export.

Affärsutvecklingscheckarna, som stödjer insatser inom internationalisering och digitalisering, finansieras av Tillväxtverket och hanteras av Region Kronoberg i samverkan med ett regionalt partnerskap med bl.a. ALMI Företagspartner Kronoberg AB och Business Sweden. För dessa båda ändamål tilldelades Kronoberg 6 000 000 kronor för 2018, varav 3 000 000 kronor riktades vardera till de båda ändamålen. Resultatet

för 2018 är totalt 24 beviljade ansökningar vid 4 skilda utlysningstillfällen under året, varav 10 avser internationalisering och resterande 14 digitalisering.

Under andra halvåret 2018 erbjöd Tillväxtverket regionerna ett program för **stöd till företag inom naturturism**. Stödet riktar sig till de minsta företagen och kan uppgå till 15 000-50 000 kronor per företag. Region Kronoberg erhöll 500 000 kronor för detta ändamål och har under hösten, tillsammans med AB Destination Småland, informerat och fört dialog med företag om stödet. Under året har två ansökningar beviljats. Medlen disponeras för beslut t.o.m. 15 juni 2019.

Region Kronoberg har under 2018 varit en aktiv part i den under året avslutade satsningen **Glasrikemiljonen 2** – ett initiativ som samfinansierats av Region Kronoberg, Regionförbundet i Kalmar län, Länsstyrelsen i Kronobergs län och Tillväxtverket. Satsningen på Glasrikemiljonen, som innefattar två omgångar med total finansiering på 24 miljoner kronor, har resulterat i att 24 företag erhållit stöd med en miljon kronor vardera. Glasrikemiljonen 1, som omfattade stödmedel på 12 miljoner kronor, är nu helt avslutad genom att alla investeringar genomförts och medel betalats ut till företagen.

Hösten 2017 lanserades **Konsulttimmen** – en satsning som finansieras av Europeiska Regionala Utvecklingsfondens insatsområde 3. Inom ramen för Konsulttimmen kan små företag med upp till 49 anställda erhålla kostnadsfritt konsultstöd inom områdena ekonomi/juridik, marknadsföring/sälj, organisation/ledarskap och IT/digitalisering. Under 2018 ansökte 178 företag om detta stöd och 134 stycken utnyttjade sedermera sina beviljade konsulttimmar. 51 % av företagen drivs av en kvinna.

I maj 2018 invigdes länets första nationalpark, **Åsnens nationalpark**, som utgörs av en del av sjön Åsnens vatten- och övärld. I samband med det förberedande arbetet med nationalparken påbörjades under 2017 ett arbete för att, bl.a. med utgångspunkt från nationalparken, stärka Åsnen som besöksmål. Med detta syfte har ett större utvecklingsprojekt startats under 2017 och arbetet har växlats upp under 2018. Region Kronoberg delfinansierar projektet och ingår, tillsammans med bl.a. AB Destination Småland, berörda kommuner och företrädare för det lokala näringslivet, i organisationsgruppen för projektet.

Region Kronoberg driver sedan 2011, i samarbete med Region Kalmar län och Linnéuniversitetet, Småland **China Support Office** med representation på plats i Kina och i Sverige. Satsningen innebär ett gemensamt kontor i Shanghai, kombinerat med uppsökande resurser på hemmaplan. Kontoret verkar för att främja export och import för regionens företag, samt attrahera studenter till regionens universitet. Sedan starten 2011 har verksamheten nått över 290 företag. Fokus har under året legat på branscherna trä, livsmedel och besöksnäring, men det har under året kommit önskemål från IT-branschen om ett ökat samarbete med kontoret. Den utvärdering av samarbetet som gjordes 2017 visar på positiva resultat för de företag som fått tillgång till tjänsterna, men pekar också ut möjliga utvecklingsvägar för att stärka satsningen.

Under 2018 startade projektet **Kompetens i Kronoberg** som drivs av Region Kronoberg. Projektet syftar till att stärka kompetensen och kompetensförsörjningen i länets små och medelstora företag. Under 2018 har 35 djupintervjuer genomförts på företagen. Resultaten från kartläggningen och djupintervjuerna resulterade i ett antal kompetenshöjande insatser, såsom anpassade utbildningar, processtöd och en inspirationsdag inom Employer Branding. Projektets erbjudande har presenterats för de 35 medverkande företagen under frukostmöten i länets kommuner. Under projektets genomförandefas fick respektive företag prioritera olika insatser bestämma antal medarbetare de önskar ska delta i projektets aktiviteter. Detta har i sin tur medfört till att projektet kommer att erbjuda 50-60 utbildningstillfällen för 350 arbetsgivare och arbetstagare under 2019. Förutom utbildningsinsatser kommer medverkande företag även få stöd i sitt arbete med att påbörja sitt strategiska kompetensförsörjningsarbete. Projektets avslutas i januari 2020.

Under 2018 har Region Kronoberg avsatt medel, i form av **Nyföretagarmiljonen**, för att stärka det företagsfrämjande och innovationshöjande systemets arbete med att stimulera regionens nyföretagande. Totalt har 10 aktiviteter genomförts med sammanlagt 328 deltagare varav 141 män och 187 kvinnor. En av aktiviteterna har fokuserat på sociala innovationer.

Inom ramen för Tillväxtverkets program Arbetsintegrerande sociala företag och med delfinansiering från Region Kronoberg har Region Kronoberg drivit ett projekt under 2017-2018. Projektet har resulterat i ett politiskt beslut att Region Kronoberg ska ta en roll inom området **socialt entreprenörskap**. En handlingsplan för socialt entreprenörskap för 2018–2020 är också framarbetad och politiskt beslutad.

Inom området Innovation och företagande utförs en stor del av det operativa arbetet i länet av de fyra bolag som Region Kronoberg äger helt eller delvis: ALMI Företagspartner Kronoberg AB, AB Destination Småland, Företagsfabriken i Kronoberg AB och IT-plattform Småland & Öland AB. Utöver detta genomförs en del av det regionala utvecklingsarbetet genom Coompanion och Enterprise Europe Network som får driftsfinansiering av Region Kronoberg.

Inom **ALMI Kronobergs** verksamhet redovisas för 2018 utlåning på 47,9 miljoner kronor fördelat på 94 lån. Bolaget har under 2018 träffat 474 entreprenörer. Insatserna rör nyföretagande, innovation, mentorprogram och tillväxtprogram för etablerade företag. Almi Kronoberg driver även ett omfattande näringslivsprojekt, Växarena 2.0, vilket finansieras av ERUF, Region Kronoberg och länets samtliga kommuner. Projektet har under 2018 genomfört 172 tillväxtsamtal, drivit 5 tillväxtprogram med 34 deltagande företag och 181 seminariedeltagare.

Företagsfabriken i Kronoberg AB är regionens gemensamma inkubator som samägs av Region Kronoberg, Vidéum AB och Linnaeus University Development AB. Bolaget har under 2018 haft förstamöten med 16 idébärare/företag och utöver det har 9 företag under året varit inne i inkubationsprocessen. Två företag har under 2018 gjort exit och fortsätter att utvecklas utanför inkubatorn och tre nya har tillkommit. Av de företag som under året funnits i inkubatorprocessen leds två av kvinnor och ett företag av en utlandsfödd person. Bland de företag som genomfört förstamöten leds 44 procent av kvinnor och 68 procent av utlandsfödda. Bolaget har under året ingått i Vinnovas excellensprogram, vilket är fallet även för 2019.

AB Destination Småland och IT-plattform Småland & Öland AB har uppdraget att stärka besöksnäringen i Kronoberg och Småland. Utöver de insatser som omnämns på annan plats i denna rapport arbetar AB Destination Småland även i samarbete med kollegorna i Jönköpings och Kalmar län kring marknadsföringen av landskapet och varumärket Småland, bl.a. i ett gemensamt masterplanarbete. Det av Region Kronoberg och Region Kalmar län delägda bolaget IT-plattform Småland & Öland AB kompletterar länsturismorganisationernas utvecklingsarbete genom att dels förvalta de gemensamt investerade webbaserade tjänster och licenser inom verksamhetsområdet, som är kopplade till turismorganisationer, kommuner och destinationer, dels leda och driva digitalisering av besöksnäringen i de båda regionerna.

Region Kronoberg finansierar, dock utan att vara involverade som ägare, **ALMI Invest inom Småland och Öarna**. För närvarande finns fem bolag, ett bolag med konvertibel och fem förinvesteringar från länet i bolagets investeringsportfölj.

Utveckla livslångt lärande och jämlik hälsa

Sammanfattning av centrala insatser

Kompetensförsörjningsarbetet i Kronobergs län vägleds av kompetensförsörjningsstrategin med tillhörande handlingsplan. I oktober 2018 godkändes **Handlingsplan 3.0** med 5 utpekade insatser: validering; lärcentra, YH-utbildningar, yrkesvux; arbetsliv-skola; etablering och matchning av utrikesfödda, och; insatser kopplade till de redan anställda. Handlingsplanen implementeras och följs upp inför en ny handlingsplan, Handlingsplan 4.0 under 2019.

Kompetensforum Kronoberg är en viktig samarbetsarena inom arbetet med kompetensförsörjning. Region Kronoberg leder arbetet med nätverket som består av representanter från samtliga kommuner (bland annat personalchefer, näringslivschefer, skolchefer, vuxenrektorer), Länsstyrelsen i Kronobergs län, Arbetsförmedlingen, Linnéuniversitetet, samverkan Yh-Kronoberg, Teknikcollege, Vård- och omsorgscollege, Sydsvenska industri- och handelskammaren, Svenskt näringsliv, Företagarna, Region Kronoberg (utifrån arbetsgivarrollen), ESF-rådet och en representant från Arbetssamverkan Kronoberg (gruppering för förvaltningar för arbete och välfärd eller dylikt i alla kommuner). Forumet har under 2018 träffats fem gånger och uppmärksammat följande ämnen: vuxenutbildning, samverkansbehov kring snabbare och effektivare etablering av nyanlända, goda exempel kring etablering av lärcentra, prognoser kring sysselsättning och kompetensförsörjningsanalyser.

Oktober 2018 anordnades **Kompetensdagen** med deltagare från både Kompetensforum och regionala utvecklingsnämnden ledamöter. Kompetensdagens agenda syftade till att förankra det regionala kompetensförsörjningsarbetet genom att presentera ett axplock av de regionala insatserna i länet, såsom ESF-projektet: Kompetens i Kronoberg, 1:1-finansierat projekt: Tillvarata kompetensen hos utländska akademiker och doktorander i Linnéregion som bedrivs av Linnéuniversitet och framtida insatsen kopplade till en regional plattform för välgrundad studie- och yrkesval.

Regionen deltar samtidigt vid andra relevanta forum i länet, bl.a. **Arbetssamverkan Kronoberg (ASK)**. ASK samlar genom sitt samverkansavtal aktörer inom arbetsmarknadsfrågor. Det övergripande mål är att minska arbetslöshet i länet genom bättre samverka mellan de olika myndigheterna. ASK är initiativtagare av framtagning av en strategisk överenskommelse kring mottagande och etablering i arbets- och samhällsliv i länet. I samverkan ingår samtliga kommuner i länet, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Länsstyrelsen, Samordningsförbund Varend och Sunnerbo samt Region Kronoberg. Processen finansieras av §37-medel från Länsstyrelsen och drivs av Växjö kommun. Överenskommelsen och strukturen förväntas bli klar till hösten 2019.

Regionen fortsätter att vara en regional resurs för **regionala analyser och prognoser** såsom rapporten "Sysselsättningen i Kronobergs län 2017", "Kompetensförsörjning 2018", OECD-översyn och nulägesanalys kopplad till aktualiseringen av Gröna Kronoberg 2025. Rapporterna sprids runt om i länet och används som underlag vid framtagning av olika insatser. Regionens bidrar också till nulägesanalysen "Mottagande och etablering av asylsökande och nyanlända i Kronobergs län".

För att bidra till att etablera effektiva strukturer för validering på regional nivå har en omfattande kartläggning och analys startat. Rapporten: **"Validering i Kronoberg - en kartläggning av valideringsmöjligheter i länet"** syftar att synliggöra tillgängliga validerings-strukturer och -utförare i länet, att återge en samlad bild i form av kunskapssamling kring valideringsmöjligheter idag och att belysa valideringsbehov i Kronoberg och därmed även utvecklingsområden för en effektiv valideringsstruktur. Rapporten presenteras under våren 2019 vid två planerade workshopar, där relevanta aktörer kommer att inspireras genom goda exempel, få möjlighet till erfarenhetsutbyte samt diskutera hur uppbyggnad av gemensamma och effektiva valideringsstrukturer kan ske.

För att medverka i planeringen av utbud och inriktning för regionalt yrkesvux inom kommunal vuxenutbildning har Region Kronoberg från om med hösten 2018 samordnat **nätverket för vuxenutbildningen**. Nätverket består av kommunala vuxenutbildningsrektorerna i länet och

representanter från Arbetsförmedlingen. Huvudsyfte under 2018-2019 är att möjliggöra regional planering av utbildningarna.

Region Kronoberg bidrar till etablering eller **utveckling av lärcentrum** genom att informera samtliga kommunala utbildningsanordnare om möjligheten med statsbidrag. Regionen har medverkat i dialog med kommuner som har ämnat söka statsbidrag under 2018. Andra aktörer har informerats såsom Linnéuniversitetet, representanter för Yh-Kronoberg och branscher, inte minst i samband med Kompetensforum.

Regionen driver vidare projektet **Mot Nya Höjder 2.0**. Projektet syftar att öka intresset bland barn och ungdomar för teknik, matematik och naturvetenskap samt skapa nya mötesplatser för näringsliv och skola. Projektet har under 2018 formaliserat ett samarbete med Nobelstiftelsen.

Under 2018 beviljades Regionen det ESF-finansierade projektet **Framtida vård och omsorg i Kronoberg**. Projektet kommer att genomföras i samverkan med samtliga kommuner i länet och privata arbetsgivare i länet.

Under våren 2018 fattade samtliga länets kommuners socialnämnder eller motsvarande och barn och utbildningsnämnder samt hälso- och sjukvårdsnämnden beslut om att utreda utformningen av en länsgemensam modell för **Barnens bästa gäller!- i Kronobergs län** med inspiration från arbetet i Skottland.

Under året genomfördes en förstudie med syftet att förbereda för en arena för **användardriven innovation** i Kronobergs län. Studien innehöll flera exempel på hur man arbetar med frågan inom- och utanför Sverige.

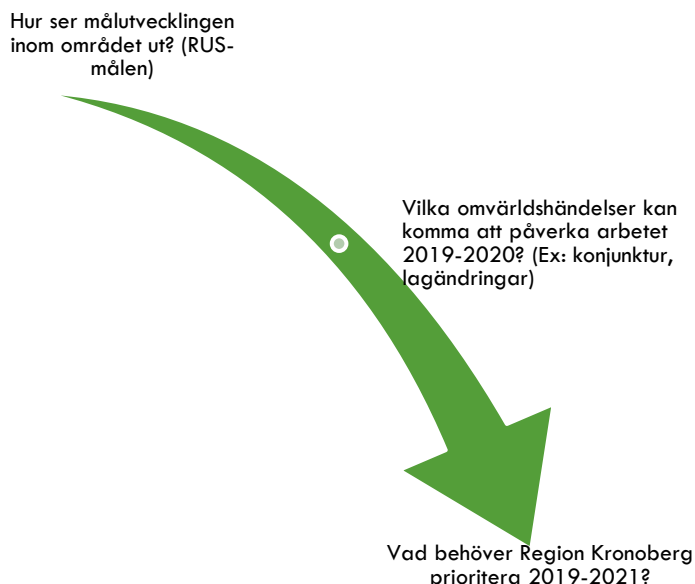
2018 genomfördes **enkätundersökningen Barns och ungdomars hälsa och levnadsvanor i Kronobergs län** för sjätte gången. Enkäten genomförs i Åk 5, Åk 8 och andra året i gymnasiet. En revidering av enkäterna gjordes i samverkan med en referensgrupp och elevmedverkan/referensklasser. Enkäten genomfördes i slutet av höstterminen. Denna gång har enkäten gjorts mer tillgänglig genom att ha den talbar i alla tre årskurserna. Enkäten har funnits tillgänglig på Region Kronobergs hemsida inför genomförandet för att ex föräldrar, lärare och elever ska kunna ta del av enkäten.

Hälsa på lika villkor genomfördes av Folkhälsomyndigheten och SCB under våren med utökat urval för Region Kronoberg. För att höja svarsfrekvensen genomfördes olika aktiviteter såsom reklam på bussar, väntrum, annons i dagspress, info på Region Kronobergs hemsida, mm. Resultatet kommer att publiceras digitalt på kommunnivå på Region Kronobergs hemsida under våren 2019.

En studie om **ungas tillit till vuxna** genomfördes 2018. Presentation av rapporten har skett på FoU-seminarium, länskonferens, till personal på Ryssbygymnasiet och till rektorer och förskolechefer inom Växjö kommun. Resultatet har även används som underlag i aktualiseringen av Gröna Kronoberg och Regional handlingsplan för psykisk hälsa.

PRIORITERINGAR 2019-2021

I detta avslutande kapitel följer en kortare analys av regionens arbete med att bidra till måluppfyllelsen av målen som finns i den regionala utvecklingsstrategin. Vi har valt att göra analysen i relation till respektive prioritering I i den regionala utvecklingsstrategin som stöd har vi använt frågorna i nedan modell:

Ämnesövergripande händelser som påverkar samtliga områden

- ☐ **Ny nationell tillväxtstrategi och regionalt erbjudande.** Den nuvarande nationella tillväxtstrategin gäller för perioden 2015-2020 och ska snart uppdateras. Näringsdepartementet har därför gett regionerna möjlighet att komma in med synpunkter på vilka frågor och prioriteringar som är viktiga för det framtida regionala utvecklingsarbetet.
- ☐ **Ny programperiod för sammanhållningspolitiken.** Den nuvarande programperioden för sammanhållningspolitiken sträcker sig mellan 2014-2020. Den 2 maj 2018 lämnade Europeiska kommissionen sitt förslag till ny flerårig budgetram för EU, som bland annat innehåller ramarna för den framtida sammanhållningspolitiken. Nuvarande programperiod sträcker sig till 2020 och arbetet med inriktning för nästa programperiod är i full gång. Förutsättningarna för en ny programperiod efter 2020 påverkas av den budget och de förutsättningar som EU:s medlemsländer enas om. Kommande programperiod sträcker sig mellan 2021-2027³.
- ☐ **Högt omställningstryck som följd av demografiska förändringar.** Alla regioner i Sverige står inför stora utmaningar när antalet äldre och yngre ökar. Under 2019 gjorde regionerna ett svagt ekonomiskt resultat och det pågår ett omfattande arbete för att förbereda regionerna inför framtidens utmaningar – hur ska vi kunna möta det ökande vårdtrycket utan att kostnaderna sticker iväg för mycket? En central fråga för regionerna att arbeta med är digitalisering i alla led. Mer digitala lösningar och tjänster skulle kunna leda till minskade kostnader och en mer effektiv vård.

³ <https://eufonder.se/interreg/om-interreg/programperioden-2021---2027.html>

Utveckla platser, orter och städer – en komplementär region

Planeringsförutsättningar för perioden 2019-2021

- **Ökat fokus på regional planering.** Efter förändringarna av PBL som trädde i kraft 1/1 2019 reglerar lagen den regionala fysiska planering som ska ske i Skåne och Stockholm län. Regional fysisk planering är tänkt att införas i ytterligare län när behov av och förutsättningar för sådan planering finns, som ett led i att åstadkomma mer enhetlighet i landet. Under senare år har intresset för att stärka det fysiska planeringsperspektivet i det regionala tillväxtarbetet ökat. Syftet med detta är att tydliggöra hur geografin påverkar tillväxten och använda planeringen som ett verktyg för att samordna olika beslutnivåer och politikområden. Det kan innebära att stärka kopplingen mellan kommunal översiktsplanering, bostadsförsörjning, regionalt tillväxtarbete och kollektivtrafik- och infrastrukturplanering⁴. Flera regioner har över tid arbetat med så kallade strukturbilder⁵, som syftar till att visa de huvudsakliga dragen för den fysiska planeringen inom en region.
- **Stort intresse för relationen mellan stad- och land.** I början av 2017 kom den parlamentariska landsbygdskommittén med sitt slutbetänkande. Det innehöll 75 förslag, tänkta att bidra till att utveckla den svenska landsbygden. Förslagen resulterade i en omfattande debatt om landsbygdens förutsättningar i Sverige. Stad- och landdimensionen kom även att hamna på agendan i samband med det amerikanska presidentvalet. Valresultatet visade att det fanns betydande skillnader mellan stad och land. Sedan finanskrisen har den ekonomiska koncentrationen till storstadsregionerna dessutom ökat. Detta har resulterat i frågor om hur en hållbar stadstillväxt kan se ut och vilken funktion framtidens landsbygd har. I Reglab-projektet "Rurban region" är ambitionen att utgå från en helhetssyn, där stad och land är ett intrikat nät av relationer. I projektet försöker man röra sig bortom dikotomin stad-land och istället fokusera på samspel, synergier och ömsesidiga beroenden.
- **Omställning av transportsystemet.** Transportsektorn ska vara helt fossilfri 2045. Riksdagens mål är netto-noll utsläpp till år 2045. Utsläppen behöver inte bara minska, människors beteende behöver också förändras - att gå, cykla och åka kollektivt behöver bli det självklara valet. Samtidigt ska det vara möjligt att leva både i stad och landsbygd.
- **Framtidens bostäder/byggande.** Boverkets bostadsmarknadsanalys 2018 visar att det i Kronobergs län, liksom i många andra län i Sverige råder bostadsbrist. Många kommuner har idag underskott på bostäder och spår att de även inom de närmaste tre åren kommer att ha fortsatt underskott på bostäder. Situationen är särskilt ansträngd för grupper som är nya på bostadsmarknaden. Det gäller till exempel unga, nyanlända och äldre som vill flytta till en mer tillgänglig bostad. Läget är också allvarligt när det gäller särskilda boendeformer. Sämst är situationen för personer med funktionsnedsättning. Internationellt, genom Agenda 2030, de nationella och regionala miljömålen och regeringens och riksdagens politik för hållbar samhällsutveckling understryks vikten av att de miljöer och byggnader som planeras, byggs och/eller renoveras ska utgå ifrån hållbara principer.

⁴ <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/regional-planering/>

⁵ VGR:

<https://goteborgsregionen.se/toppmenyn/politiskstyrning/radslagsprocessen/radslag4/strukturbild.4.248c1d11a301de99b80002145.html> , Skåne:

<https://utveckling.skane.se/utvecklingsomraden/samhallsplanering/strukturbild-for-skane1/> , Östergötland: <https://www.regionostergotland.se/Regional-utveckling/Samhallsplanering/Regional-rumslig-planering/Strukturbild-Ostergotland/>

Analys

De senaste åren har målutvecklingen inom området förbättrats. Länet har fortsatt ett negativt inrikes flyttnetto, men det utvecklas i rätt riktning. Detta antyder en ökande attraktivitet i länet. Bedömningen är att boendeattraktiviteten är en fortsatt central fråga för länets utveckling. Idag har länet många försörjningstillfällen i relation till befolkningen och en hög inpendling. Detta skapar förutsättningar att attrahera inflyttare till länet men även att få människor att bo kvar i länet.

Enligt befolkningsprognosen kommer antalet invånare i länet att fortsatt öka de närmaste tio åren. I nuläget uppger nästan samtliga kommuner att det råder bostadsbrist. **Utan en god bostadsplanering finns en risk att länet går miste om tillväxtpotentialen som den prognosticerade befolkningsökningen innebär.** Att notera är att kommunerna i länet har väldigt olika förutsättningar sett till byggande av bostäder. I en del mindre kommuner har byggandet under de senaste decennierna varit ytterst begränsat. För att hela länet ska kunna ta del av tillväxten framöver krävs därför ett regionalt perspektiv där de mindre kommunerna kan dra nytta av jobbtillväxten i de större arbetsmarknadscentrumen. En central faktor i detta sammanhang är en välfungerande infrastruktur som kopplar samman viktiga knypunkter. Det handlar också om hur man planerar och utformar miljöer och byggnader, att det skapas förutsättningar för ett säkert, tryggt, klimatsmart och inkluderande samhälle.

En annan viktig fråga inom området är framtidens servicestruktur. För att attrahera inflyttare krävs ett visst utbud av offentlig och kommersiell service i länets olika delar. Samtidigt vet vi om att de demografiska förutsättningarna är ytterst olika i länets olika delar. **Därför finns det ett behov av att definiera hur framtidens service kan se ut.** Ett sådant arbete behöver ta hänsyn till vilken grad av tillgänglighet till olika tjänster som är nödvändig och hur invånarna kan garanteras denna tillgång.

Den största utsläppskällan i regionen är transportsektorn. Kronoberg är till stora delar glesbebyggt, vilket bland annat gör det svårt att ställa om till ett klimatsmart och i övrigt hållbart transportsystem, som inte bygger på bilen i första hand. Mycket har gjorts, och mycket görs, men för att klara omställningen behöver detta tas på allvar och förändringstakten behöver öka rejält.

Utveckla miljöer där människor känner sig välkomna och delaktiga

Planeringsförutsättningar för perioden 2019-2021

- **Kultursamverkansmodellens utveckling.** Kultursamverkansmodellen är en modell för flernivåstyre och en nationell kulturpolitisk reform som infördes 2011 för att skapa ökat utrymme för regionala prioriteringar och variationer. Kronobergs län ingår sedan 2012. Kultursamverkansmodellen innebär ett regionalt mandat att fördela statsbidrag samt en skyldighet att ta fram, genomföra och följa upp en flerårig regional kulturplan. Det är idag stora skillnader mellan fördelning per capita då fördelningen av statliga medel till regional kultur i stort sett utgår från hur fördelningen såg ut före kultursamverkansmodellen. Regioner som satsade på regional kultur under 1970-talet och har starka kulturinstitutioner får idag högst statsbidrag. Kulturrådet har påbörjat en översyn av fördelningen med en intention att ha någon form av princip för fördelningen. Besked om ny princip kommer 2020 med implementering 2021.
- **Kulturens roll i samhället.** Kulturens roll för ett öppet samhälle som främjar delaktighet och demokrati är en kontinuerlig diskussion inom kulturpolitiken. Fokus är på skillnaderna mellan olika gruppers kulturdeltagande och kulturens tillgänglighet i hela landet. Myndigheten för kulturanalys gör en utredning kring skillnaderna i invånares möjlighet att ta del av och utöva kultur i stad och land. De ska även ta fram en samlad bild och diskussion av vilken roll som skolan och utbildningen har för allas möjlighet att delta i kulturlivet. Även frågor kring betydelsen av kultur i andra delar av samhället lyfts just nu såsom kulturens funktion i samhället utifrån välfärdsutmaningarna samt betydelsen av kreativ och kulturell kompetens i näringslivet både gällande kulturella och kreativa näringar (KKN) och generellt.

Analys

I Tillväxtanalys rapport *Kultur gör skillnad!*⁶ konstaterar man att:

Att kunna ta del av ett levande och varierat kulturutbud, liksom att själv ha möjlighet att ägna sig åt skapande verksamhet, kan vara avgörande för människors benägenhet att besöka en plats, att flytta in och att stanna kvar. Kultur är, kort sagt, en viktig faktor för orters, kommuners och regioners attraktivitet.

När det gäller Kronobergs län är ovan särskilt intressant. Länet har under lång tid haft många försörjningstillfällen i förhållande till antalet invånare, men samtidigt en relativt låg inflyttning. Detta innebär att de "hårda" förutsättningarna för inflyttning finns på plats men att det finns faktorer som begränsar inflyttningen. **Kulturen kan därför fylla en viktig funktion för att stärka de delar av länets attraktivitet som inte handlar om bostäder och arbete.**

I Tillväxtanalys studie *Fakta och exempel kring lokal attraktivitet* konstateras att kultur och föreningsliv bidrar till att stärka den lokala identiteten och delaktigheten i samhället – två aspekter som är viktiga ur ett attraktivitetsperspektiv. Känslan av att något händer på en plats och en känsla av samhörighet ökar en plats attraktivitet. Kulturen fyller här en viktig roll genom att tillhandahålla olika arenor för möten och skapande. **I ett glest län likt Kronoberg är det därför av stor betydelse att göra kulturen tillgänglig både i urbana och mer rurala miljöer.**

⁶ Tillväxtanalys, 2015. *Kultur gör skillnad!* URL:

<https://www.tillvaxtanalys.se/publikationer/pm/pm/2015-09-10-kultur-gor-skillnad---livskraft-och-attraktivitet---om-kulturens-betydelse-i-sveriges-gles--och-landsbygder.html>

Utveckla diversifiering och innovationsförmåga

Planeringsförutsättningar för perioden 2019-2021

- De senaste åren har Sverige varit inne i en stark högkonjunktur. Arbetslösheten har minskat stadigt under flera år och den ekonomiska tillväxten har varit god. Även de regionala konjunkturmåtten har legat på en mycket hög nivå. De senaste prognoserna från Konjunkturinstitutet och Arbetsförmedlingen visar dock att vi kan förvänta oss en svagare konjunktur från och med 2019.
- Näringslivsarbetet i regionen kommer under 2019 att gå in i en ny fas genom att Business Region Kronoberg bildas. Organisationen kommer att bestå av representanter från regionen och kommunerna. Målet med BRK är att stärka samordningen när det gäller företagsfrämjande åtgärder. Exempelvis ska man utveckla modeller och samarbeten gällande varsel och etableringar.

Analys

Under strategiperioden har målutvecklingen inom området varit god. Både produktivets- och jobbmålet har legat över målnivåerna. Det är svårt att på förhand bedöma vilka konsekvenser en eventuell lågkonjunktur skulle få för länet. Ser vi till förra lågkonjunkturen drabbade den länet hårt. Först 2016 var antalet jobb lika många som före krisen. På riksnivå tog återhämtningen endast något år. Frågan är hur rustat länet är denna gång. Det är tänkbart att fallet inte blir lika stort som förra gången. Näringslivet har genomgått kraftiga rationaliseringar vilket ökar motståndskraften. **Dock innebär en lågkonjunktur ökade behov av stödåtgärder i form av företagsstöd och andra företagsfrämjande insatser.** För närvarande är det dessutom oklart hur Brexit kommer att påverka länets företag.

Som ett av de mest export- och industriintensiva länen i Sverige behöver regionen ha en mycket god omställningsförmåga för att kunna hantera den ständigt pågående struktumvandlingen. Över tid har både Sverige och Kronobergs län haft en god omställningsförmåga, delvis som en följd av att man har främjat individers omställning snarare än att skydda företag som går dåligt. En sådan förhållning är viktig för att främja en lyckad struktumvandling. **Sett till den snabba tekniska utvecklingen är ett viktigt led i omställningsarbetet att främja företagets digitaliseringsarbete.**

Även om industriföretagen i regionen i flera fall uppvisar en god ekonomisk konkurrenskraft minskar antalet arbetstillfällen inom dem. Detta som en följd av mer rationaliserade processer men även för att industriföretag idag outsourcar verksamhet i högre utsträckning än förr. **Men för att antalet försörjningstillfällen inte ska minska i de mest industriberoende delarna av länet är det viktigt att främja framväxten av service- och tjänsteföretag i dessa områden.** Detta kan exempelvis ske genom fler arbetstillfällen inom turismsektorn. Arbetet med att diversifiera arbetsmarknaden, exempelvis genom nyföretagsamhet, **bör särskilt främja utlandsföddas företagande** då gruppen har en låg sysselsättningsgrad.

Flera större projekt inom området avslutas under 2019, exempelvis Konsulttimmen och Smart Housing. **Detta kommer att leda till att organisationen behöver göra en översyn av vilka projekt som ska fortsätta och om några projekt är föremål för att komma att ingå i ordinarie verksamhet.** Detta kommer i sin tur aktualisera frågan om hur mycket verksamhet som ska vara "in-house" och hur mycket som ska drivas av andra aktörer.

Utveckla livslångt lärande och jämlik hälsa

Planeringsföresättningar för perioden 2019-2021

- ❑ **U 2017:05 - Styr- och resursutredningen för översyn av universitetens och högskolornas styrning och resurstilldelning.** Syftet är att utveckla styrningen så att den effektivt och ändamålsenligt stödjer målet att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation, där högkvalitativ forskning, högre utbildning och innovation leder till samhällets utveckling och välfärd, näringslivets konkurrenskraft och svarar mot de samhällsutmaningar Sverige står inför, nationellt och globalt.
- ❑ **U 2018:01 - Utredning om planering och dimensionering av komvux och gymnasieskola.** Syftet är att undersöka behovet av förändringar i regleringen av vuxenutbildningen, huvudsakligen när det gäller kommunal vuxenutbildning (komvux) och särskild utbildning för vuxna (särvux). Utredningen pekar på ett förtydligande att komvux utgör en del i kompetensförsörjningen och förberedelse för fortsatta studier, förändring i urvalsreglerna, studieförberedande program slås ihop till tre bredare studieområden, profilering mot komvux i lärarutbildningen och kompetensutveckling för professionen. Att särvux blir en del av komvux, ökade möjligheter till fortsatt utbildning efter särvux. Krav på betygsrätt för enskilda anordnare, samt att kraven för betygsrätten skärps samt att betygsskalan för komvux, sfi, och grundläggande särvux förenklas.
- ❑ **Arbetsmarknadsutredningen - SOU 2019:3 Effektivt, tydligt och träffsäkert – det statliga åtagandet för framtidens arbetsmarknad.** Arbetsmarknadsutredningen presenterades januari 2019. Utredningen lyfter bl.a. att de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna bör få ett tydligare mandat för det regionala kompetensförsörjningsarbetet, att en ny nationell myndighet med ett samlat ansvar för kompetensförsörjningspolitiken inrättas och att Arbetsförmedlingen får en ny förordning med instruktion och den befintliga instruktionen upphävs. Samt att ansvarsfördelningen och gränsdragningen mellan stat och kommun inom de arbetsmarknads-, och socialpolitiska områdena tydliggörs i författning.
- ❑ **Arbetsförmedlingen nya uppdrag och struktur.** En av de 73 punkter i Januariöverenskommelsen 2018 (punkt 18), hänvisar till att Arbetsförmedlingen reformeras i grunden. Framöver ska fristående aktörer matcha och rusta arbetssökande för de lediga jobben. Arbetsförmedlingen kommer att finnas kvar som statlig myndighet, men vara fokuserad på bl.a. myndighetsansvar i form av kontroll av arbetssökande och av fristående aktörer, arbetsmarknadspolitisk bedömning, digital infrastruktur och statistik och analys. Förändringen av Arbetsförmedlingen ska vara fullt genomförd under 2021.
- ❑ **Framtida uppdrag för regional utvecklingsansvariga inom regional kompetensförsörjning.** Regeringen gav år 2010 uppdrag till de regionala utvecklingsansvariga att samordna aktörer och insatser i regionen samt att vara en regional resurs för analyser och prognoser. År 2018 kompletterades uppdraget med ett erbjudande kring tre fokusområden: 1. Bidra till att etablera effektiva strukturer för validering på regional nivå. 2. Medverka i planeringen av utbud och inriktning för regionalt yrkesvux inom kommunal vuxenutbildning. 3. Bidra till etablering av lärcentrum. Uppdraget löper mellan 2018- 2020. Regeringen har ännu inte kommunicerat regionernas roll framöver.
- ❑ **Implementering av Strategisk regional överenskommelse.** Mottagande och etablering i arbets- och samhällsliv. En regional överenskommelse har tagits fram i länet och syftet är att aktörer i regionen tillsammans förutsättningar för asylsökandes och nyanländas effektivare mottagande och etablering. Fyra områden prioriteras och en rad mål och samhandlingspunkter lyfts inom boende, arbetsmarknad/kompetens, hälsa och delaktighet. SÖKen är just nu på remiss och lokala överenskommelser kommer att utarbetas. En regional struktur har föreslagits för att följa upp implementeringen av SÖKen framöver.

- **Förändringar i den nationella folkhälsopolitiken.** Utifrån propositionen God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik (Prop. 2017/18:249) har riksdagen antagit (juni 2018) ett nytt övergripande mål och en ny målstruktur för folkhälsopolitiken. Förändringen innebär en mer långsiktig och förebyggande struktur för folkhälsoarbetet. Genom att stärka jämlikhetsaspekten i folkhälsomålet, samt att renodla antalet målområden, är syftet att bidra till att hälsoklyftorna i samhället minskar.
- **Förslag om nytt delmål för matvanor och fysiskt aktivitet.** I Prop. 2017/18:249 gör regeringen bedömningen att för att stärka det långsiktiga arbetet med att främja hälsa relaterat till matvanor och fysisk aktivitet bör detta bli ett särskilt delmål inom politikområdet Folkhälsa. För politikområdet Folkhälsa finns sedan tidigare särskilda nationella mål för alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar (ANDTS). Om nationella mål för främjande av fysisk aktivitet och goda matvanor fastställs kan det sannolikt komma att påverka regionala och lokala aktörers resurser för att arbeta med området.
- **Nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, samt uppstart av resurscentrum i Kronobergs län.** Den nationella strategin började gälla 1 januari 2017 och sträcker sig tio år framåt. Strategin lyfter särskilt fram två faktorer: vikten av förebyggande insatser samt mäns delaktighet och ansvar i arbetet mot våld. Strategin innebär att regionala och lokala aktörer behöver arbeta mer förebyggande och främjande för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Inom ramen för det intensifierade arbetet på området mäns våld mot kvinnor, fick länsstyrelserna i regeringsbeslut 2017 i uppdrag att stödja utvecklingen av resurscentra på några platser i landet för personer som utsatts för våld av närstående, med särskilt fokus på hedersrelaterat våld och förtryck. Fyra pilotlän har utsetts att starta upp resurscentrum varav Kronobergs län är ett. Resurscentrum kommer att resultera i att kompetensen med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck kommer att öka för de professioner som arbetar med målgruppen. Resurscentrum kommer dessutom att bidra till en god och likvärdig tillgång till stöd och hjälp för våldsutsatta oavsett vart i länet de bor.
- **Nationell satsning psykisk hälsa.** Den nationella samordnaren för psykisk hälsa lämnade i början av 2019 över slutbetänkandet av den utredning som pågått i tre år. I den konstateras att det krävs ett långsiktigt och strategiskt arbete inom alla samhällets sektorer och det föreslås därför en 10-årig strategi för psykisk hälsa för perioden 2020-2030. Den bör integreras som en prioriterad del i arbetet med Agenda 2030 och hanteras inom ramen för folkhälsopolitiken med Folkhälsomyndigheten som ansvarig myndighet. Det är i dagsläget inte klart om det blir en ny överenskommelse, strategi, proposition eller dylikt, men slutbetänkandet tyder på att det blir ett ökat folkhälsoperspektiv framöver.
- **Ökat fokus på användardriven innovation.** En stark trend, både nationellt och internationellt, är ett ökat fokus på inkludering av medborgare i utvecklingen av vår välfärd. Detta innebär en ökad förväntan på offentliga aktörer att skapa en större öppenhet och en aktiv involvering i alla de välfärdstjänster som erbjuds. Verklighetslabbet är Kronobergs arena för användardriven innovation och en av grundpelarna i det arbetet är just gemensam utveckling inom de stora välfärdsutmaningarna där sektorerna offentlig sektor, näringsliv, akademi och inte minst civilsamhälle ska vara med. Samma trend märks i arbetet med uppdraget kring *Hälsorevolutionen*. En förstudie pågår som ska ta reda på hur Region Kronoberg ännu bättre kan samarbeta med civila sektorn inom hälsoområdet för att stärka ett mobiliserande tillvägagångssätt som skapar förutsättningar för en jämlik hälsa. Frågor kring civilsamhälle och dess involvering i olika samhällsfrågor har uppmärksamats de senaste åren och vi ser en ökad uppmärksamhet i frågan på både nationell och regional nivå.
- **Barnkonventionen blir svensk lag.** Riksdagens beslut om att inkorporera konventionen om barnets rättigheter i svensk lag den 1 januari 2020. Att barnets rättigheter stärks och förtydligas ligger väl i linje med det gemensamma uppdraget om att barnens bäst ska gälla i Kronobergs län.

- **Översyn av socialtjänstlagen.** Slutredovisas 1 juni 2020. I ett delbetänkande som lämnades i april 2018 skrivs bland annat om: samordnad kunskapsutveckling, utveckling av det förebyggande arbetet, stabila och långsiktigt hållbara regionala samverkans- och stödstrukturer, förbättrade möjligheter till samverkan och samarbete mellan kommuner och andra aktörer. Översynen har tydliga beröringspunkter med uppdraget barnens bästa och forskningssamarbetet med Linnéuniversitet.
- **Nationellt uppdrag tidiga samordnade insatser (TSI).** Regeringsuppdrag till Skolverket och Socialstyrelsen att tillsammans genomföra ett treårigt utvecklingsarbete för ett förbättrad samverkan för barns och ungas bästa. Uppdraget startade 2017 och pågår fram till 2021 då det slutredovisas. Det nationella uppdraget stöder det länsgemensamma uppdraget barnens bästa gäller genom tilldelade medel, samverkansutbildning och deltagande i nätverk med andra lokala och regionala satsningar. I slutrapporten för det nationella uppdraget kan de deltagande myndigheterna lämna förslag som om de förverkligas gynnar tvärsektoriellt lokalt och regionalt samarbete och samhandling.
- **Statsbidrag psykisk hälsa och levnadsvanor.** Regeringen har gett uppdrag till Socialstyrelsen att stödja utvecklingsarbete i primärvården för patienter med psykisk ohälsa och ohälsosamma levnadsvanor. Under 2018-2020 kommer statsbidrag fördelas till bland annat regioner som utför utvecklingsarbete inom området. Region Kronoberg (Folkhälsa och social utveckling tillsammans med ungdomsmottagningen Ljungby) har sökt och beviljats medel för ett utvecklingsarbete som syftar till att skapa samsyn och ett strukturerat arbetssätt för att identifiera ohälsosamma levnadsvanor och erbjuda rådgivning. Alla ungdomar som besöker ungdomsmottagningen i Ljungby ska tillfrågas om levnadsvanor och erbjudas rätt råd och stöd enligt rekommenderat rådgivningsnivå vid identifierade ohälsosamma levnadsvanor med målsättningen att främja fysisk och psykisk hälsa. Förhoppningen är att ungdomsmottagningens arbetssätt med levnadsvanor ska kännas applicerbart även för andra verksamheter.
- **Utveckling av ett tvärvetenskapligt forskningscentra barn och unga.** Linnéuniversitet institutionen för socialt arbete har ansökt om en förstudie till Forte. Förstudien gäller utveckling av ett tvärvetenskapligt forskningscentra barn och unga. Barnen bästa gäller ingår som en del och förutsättning i ansökan. Ett tvärvetenskapligt forskningscentra i länet i nära samarbete med länets kommuner och Region Kronoberg skulle bidra till ökad kunskapsbildning som gagnar arbetet med och för barn och unga och vara av stor strategisk vikt.

Analys

För närvarande ligger länet under målnivån när det gäller andelen sysselsatta bland befolkningen. Under de senaste åren har dock utvecklingen varit positiv och 2017 uppgick sysselsättningsgraden till 79,8 procent. Men det finns stora skillnader på arbetsmarknaden, exempelvis mellan inrikes- och utrikes födda.

Givet att utlandsfödda står för arbetskraftstillväxten i länet behöver sysselsättningsgraden för gruppen öka avsevärt jämfört med idag.

Det råder en omfattande brist på vissa kompetenser i länet. Den generella kompetensbristen är en av de högsta i landet. Prognoserna pekar på att bristen kommer att bli än mer påtaglig de närmaste femton åren. Exempelvis förväntas ett stort underskott på undersköterskor och industriutbildade. En stor andel av regionens företag och offentliga arbetsgivare uppger idag att de har svårt att hitta rätt kompetens. **Det sätt att möta denna utmaning är att främja informerade studieval.**

Kompetensförsörjningsområdet behöver samverka med andra områden för att nå resultat. Exempelvis kräver en god kompetensförsörjning i en region goda kommunikationer som förenklar resandet mellan hem, utbildning och arbete. Ur ett kompetensperspektiv är Kronobergs län ytterst beroende av en hög inpendling och därmed goda förutsättningar att kunna pendla till länet.

Det allt mer föränderliga arbetslivet innebär att individer behöver ha en god omställningsförmåga.

Genom att stärka individers omställningsförmåga stärks företagens möjligheter till att konkurrera framgångsrikt på den globala marknaden. Exempelvis krävs strukturer som möjliggör för personer i redan arbetsför ålder att omskola – eller vidareutbilda – sig för att bli attraktiva på arbetsmarknaden och främja omställningen i regionen. I Kronobergs län är detta särskilt aktuellt sett till kompetensbristen på arbetsmarknaden och industrins betydelse. Att notera är att det är bland utlandsfödda som den största arbetskraftsreserven finns idag. **Att stärka individens omställningsförmåga bör därför även inkludera att förstärka integrationen på den regionala arbetsmarknaden.**

Länet och Sverige som helhet står inför stora demografiska förändringar. Inom endast några år förväntas försörjningsbördan och vårdbehovet att öka drastiskt. Om vi utgår från samma vårdkostnader och vårdbehov som idag kommer detta innebära mycket stora utmaningar. Därför kommer den preventiva sjukvården att bli allt viktigare, inte minst ur ett kostnadsperspektiv. I Kronobergs län är det framförallt viktigt att **främja goda levnadsvanor med särskilt fokus på mat och fysisk aktivitet.**

Folkhälsoarbetet är viktigt för att främja barn och ungas skolgång och att förhindra vårdkostnader och lidande i senare skede av livet.

Sett till målpuppfyllelsen inom området framkommer att den självskattade hälsan bland vuxna har försämrats något under de senaste åren. Det finns även påtagliga könsskillnader, särskilt bland yngre vuxna. Skillnaderna är än större mellan utbildningsgrupper. **Ur ett hälsoperspektiv är det därför av stor betydelse att främja goda uppväxtvillkor hos barn och unga och motverka studieavhopp.** I Kronobergs län har en person som genomför en gymnasial utbildning mycket goda möjligheter att inträda på arbetsmarknaden. Ett arbete är i sin tur positivt både för individ och samhälle.

Över tid har den självskattade hälsan bland barn och ungdomar försämrats, framförallt när det gäller ungdomar som går i gymnasiet. Även i dessa lägre åldrar är könsskillnaderna stora och det är framförallt flickorna som uppger att de inte har en god hälsa. Framförallt är det den psykiska ohälsan som står bakom försämringen och det är särskilt flickorna som uppger att de upplever stress och nedstämdhet. **Fortsatt arbete med att främja psykisk hälsa är därför en central fråga de kommande åren.**